

Vabadussõja Tähistel.

HIND 5 SENTI.

Väljaandja: VABADUSSÕJA MÄLESTAMISE KOMITEE.

Vastutav- ja tegevtoimetaja: kolonelleitnant O. KURVITS.

Toimetuse aadress: Tallinn, Pagari t. 1; telef. kaitseväe 195.

Nr. 3.

Tallinnas, 17. märtsil

1934.

Tänutundes Issandale, armastuses vendadele— püstitagem pealinnas Vabadussõja monument!

Joosua raamat 4. 1, 5—8, 21—24: Ja see sündis, kui kõik rahvas oli Jordanist läbi läinud, siis ... kutsus Joosua 12 meest, igast suguharust ühe mehe, ja ütles neile: Minge Jehoova, oma Jumala, laeka ees kesk Jordanit ja tõstke enestele igamees ühe kivi oma õla peale... et see võiks teie seas märgiks olla, kui teie lapsed tuleval ajal küsivad: „Mis kivid need on? — et teie neile peate ütleva...“

Ja need 12 kivi, mis nemad Jordanist võtsid, pani Joosua üles Kilgali ja rääkis jälle israeli laste vastu ja ütles: „Kui teie lapsed homme oma vanemate käest küsivad: mis kivid need on?, siis peate oma lastele teada andma ja ütleva: „Israel on kuivalt siit Jordanist läbi läinud, sest et Jehoova, teie Jumal, on Jordani vee teie eest ära kuivatanud nõnda kui ta ka kõrkjate mere meie eest ära kuivatas, et meie saime läbi minna. Et kõik maailma rahvas pidi Jehoova kätt tundma...“

Ütelgem oma mõttele: „Taluta mind minevikualda ja õpeta mind hindama seda sündmust, mis ees seisab!“ Nii tulgu kaasa meiega meie mõttelend muistsetele ajalooradadele, et sealt võtta varandusi, sealt leida vaimu ja õhust.

I.

Vaata, — lihtsal, poolvaesel, aga siiski omastkohast nii ilusal mägismaal elas israeli rahvas. Rahvas, kelle elu ülespidamine oli karjakasvatus. Ta armastas oma maad: see on tal sõna tõsisel mõttes — oma ase, oma kodukolle! Rahva vaimulend on elav ja läbikäimine Jumalaga samuti: mäginne maa juhib mõtte kõrgusse, sinna, kus on sinamas taevast; vaba loodus seob inimest iga sündmustiku kaudu nii värskest, nii elavalt Jumala külge! Imeliku sündmuse läbi, Joosepi vendade üleannetuse tõttu, satub see rahvas Egiptusse. Siin võõrsil on elu alguses ilus ja hea. Aga siis sureb Vaarao, kelle kaitse all elati murretut elu, sureb ka Joosep. Ja peagi tõrkab nurin pärismaalaste keskel: milleks toita neid võõraid? Kellele neist kasu? Ning algab orjuse aeg, „Egiptuse orjuskoda...“ Aga kesk rasket orjaööd leidub mees, kelle kaudu pääseb rahvas surve alt ja tõttab oma igatsetud kodu poole. Rändavad rahvahulgad eksiivad pikka aega kõrbes ümber, rahvas areneb palju sel viletsurikkal teekonnal, tüsedalt ja tõsiselt valmib ta eelseisva suursündmuse jaoks, et vaba ja iseseisev olla oma elus, omal maal. Sinna ihkab hing, kuigi teekond nii vaene! Ja see iha ja igatsus aitab mätta mullapõue neid, kes väsiivad, aitab kasvatada neid, kes sünnivad. Kõige selle juures on nii imederohe see teekond läbi lahtise mere, läbi kõrbe... Nii sagedasti ja elavalt annab end tunda suur Jumal, rahva muistsete põlvede varandus, rahva seekordnegi õnnistuse osa.

Ning ümbereksivale ja kodumaale igatsevatele rahvale antakse siis kõrbes, Siinai mäel, käsud: neid pea au sees, siis pead sa elama, siis käib hästi su käsi, siis elad kaua maa peal!

Rahvahulgad jõuavadki kodule lähemale. Ja seal on Joosua nüüd nende juht. „Pühitsege endid!“ — „Imeasju on veel oodata!“ (Joos. 3,5.) Ja siis jaguneb Jordani jõgi kaheks ja rahvas võib keel-

matult läbi sammuda. Kas ja kui elavalt oskame endid asetada nende tundesse, kes kinnitada võisid: siitsaadik on Jumal meid aidanud!? Järgneb Jeeriko linna ja teiste linnade võitmine ja rahvas ongi kodus, omal maal, oma esivanemate asemel!

II.

Tahtmatult sündis ülalkirjeldatud sündmustik nägema sarnastes oludes ka meie maad, meie eesti rahvast. Eks ole temagi muredemaalt välja jõudnud, otsekui orjusekojast vabadusele sammunud!

Kui laulavad vanad ja noored: „Kas tunned maad, mis Peipsi rannalt käib Läänemere rannale, Ja Muna-

mäe metsalt murult käib lahke Soome lahele: See on see maa, kus minu häll kord kiikus ja mu isadell...“, siis teame, et meiegi rahvas oskab ja tahab armastada oma maad. Ja kuigi elu siin nii lihtne, kuigi kliima on kare, ja kuigi tööd tuleb teha palehigis, — ometi on ta ilus ja armas, see meie ühine kodu, ja paneb laulma: „Sa kosu, kasva kallis kodumaa!“

Aga eks tõusnud siingi maal tormid, tuuled? Olid ajad, mil kutsumata külalistena ilmusid vaatepiirile üks rahvas teise järele ja valitsesid meie üle. Oli isegi aeg, kus meie maast üks osa ühe riigi alla, teine osa aga teise alla heideti. Ja nagu israeli rahval teatud ajajärgu kohta, mis võõra valitsuse all elatud, mälestused jäid otsekui kuldsest ajajärgust, nii ka meilgi — „kuldne Rootsi aeg“. Kuid nagu seal ta unenäoks muutus, mis mööda on, samuti ka meilgi... Orjus, kauakestev orjus, rusuv ja hävitav, see sumbutas nii mitmesuguste survete läbi unistusi, mis ilusad... (Järg 3. leheküljel.)

Vabadussõja üldmonument — auks ja uhkuseks kogu Eestile ja ta pealinnale.

A. UESSON, Tallinna linnaeape.

Vabadussõja Mälestamise Komitee abiesimees.

Tallinna kaitseväe kalmistul puhkab igavest und rohkesti Vabadussõja kangelasi, eriti neid, kes surid väeliinil saadud haavadesse või haigustesse. Tallinn on austanud langenuid kangelasi sellega, et on korda seadnud kalmistu — Tallinna kaitseväe kalmistu on praegu ilusamaid ja pareminikorraldatud kalmistuid Eestis. Langenute mälestuseks on samale kalmistule püstitatud ka suurepärane mausoleum, mis on saanud kohaks, kus Vabadussõjas langenute mälestuseks asetatakse pärgi nii kodumaa asutuste ja organisatsioonide kui ka välisdelegatsioonide poolt. Kõige selle juures aga tundub, et vaatamata oma ilule ja otstarbekohasusele, ei suuda mausoleum asendada Vabadussõja monumenti. Sellena pole see ka mõeldud ja selleks ei või see ka olla oma asukoha tõttu linna ääres, kaitseväe kasarmute taga. Vabadussõja monument peab asuma linna keskel, kõige väljapaistvas kohas, kus see meile alati meelde tuletaks Eesti rahva heroilisemat ajajärku — Vabadussõda ja selle tagajärjel saavutatud iseseisvust ja vabadust.

Tallinn on võrdlemisi vaene mälestussammaste poolest. Teised linnad ja alevid on Tallinnast ette jõudnud. Tallinnas on küll Vabadussõjas langenud õpetajate ja õppurite mälestusmärk Linna Poeglategümnaasiumi juures, kuid puudub veel üldine mälestusmärk, mis oleks ka üleriiklikuks mälestusmonumendiks. Vabadussõja Mälestamise Komitee poolt on välja töötatud üleriikliku mälestusmonumendi kavand. Monumendi asukohaks on arvatud Vabadusplats, kui koht, kus on kajastanud Vabadussõja algusest kuni tänapäevani kõik tähtsamad sündmused Eesti riiklikus elus. Selle mälestusmonumendi ehitamine läheb maksma umbes 100.000—150.000 kr. Vabadussõja Mälestamise Komitee on praegu energiliselt ametis selle summa kogumisega. Siin peavad kõik, eriti aga tallinlased Komiteed toetama, sest püstitatav üleriiklik Vabadussõja mälestusmonument saab auks ja uhkuseks kogu Eestile ja meie pealinnale — Tallinnale. Praegu on soodus juhus Komitee tegevuse toetamiseks,

ANTON UESSON.

sest Vabadussõja Mälestamise Komiteel on realiseerimisel 200.000-kroonine loterii, peavõiduga 20.000 krooni, ja loosimine on ette nähtud 2. aprillil käesoleval aastal. Ostame kõik selle loterii pileteid ja sel viisil ehitame Tallinna Vabadusplatsile Vabadussõja monumendi. Iga ostetud pilet on tükike graniiti mälestusmonumendis.

Kodukeskkool

Tallinn, Estonia pst. 15. Tel. 470-21.

Kodukeskkool on ainuke humanitaar-gümnaasiumi kursusega õppeasutus Eestis, kuhu võetakse vastu uusi õpilasi igal aastal läbi.

Õppida võib Kodukeskkoolis igakuks, vaatamata vanusele, elukutsele ja isegi elukohale. Õpilastele, kes soovivad lõpetada keskkooli õigusega, korraldatakse eksamid: jaanuaris, mais ja septembris. Esimesed eksamitulemused esimese õppeaasta lõpul olid täiesti rahuldavad: 57 katsest osutusid 22 heaks, 25 — rahuldavaks ja 10 — nõrgaks. Lähemaid teateid annab suuliselt ja kirjalikult Eesti Hariduse Sõprade Seltsi büroo, Tallinn, Estonia p. 15, tel. 470-21.

Kindlustusaktsiaselts

TURIS

Tallinn, Valli 10.

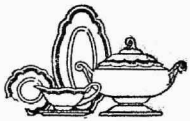
Tule-, elu- murdvarguse-,
klaasi- ja veokindlustused
soodsatel tingimustel.

Esindajad igas linnas ja alevis.

Majatarbete

spetsiaal-äri

A-S. „Mirwitz & Pojad“

Tallinn, Estonia pst. 13. Tartu, Raekoja 5.

Engros.

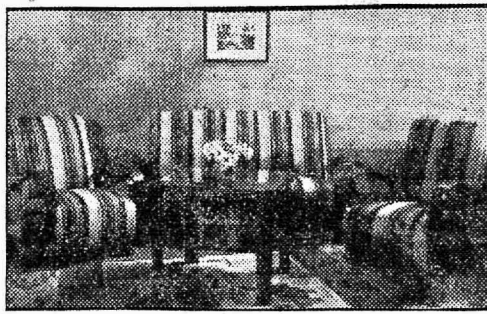
Endetail.

Tellige sõjanduslist ajakirja

„SÕDUR“

Tellimishind: 1/1 a. — 6 kr., 1/2 a. — 2 kr.,
1/4 a. — 2 kr. 20 s.

Address: Tallinn, Toomkooli 7.

Maitsekas kodusisustus

on kodukultuuri alus!

Seda võimaldab teile soodsail mak-
sutingimusil mööblitehas

A.-S. „Massoprodukt“

Külastage meie suurendatud näitusruume
S. Tartu mnt. 73, tel. 308-96.

Riigi metsatööstuse

korraldusel valmistatakse ja müüakse pea üle riigi metsades mitmesuguseid metsamaterjale. Oma majapidamise jaoks riigi- ning omavalitsusasutustele, koolidele, heategevatele asutustele, kohalikkudele elanikkudele ja riigining omavalitsuste ametnikkudele müüakse materjale kindlate hindadega. Materjalide saamiseks tuleb pöörata kohalise metsaametkonna poole. Tartus, Soola tänaval oma puu- ja lauadalu.

Ka raudteejaamadest vaguni viisi puude müük on võimalik, millist müüki korraldab kohaline metsaülem.

Tallinnas ja Kastres (Tartumaal) on riigi lauatehased, kust võib saada saetud ja hõõvel-
dud ehitusmaterjale (lauad, poolpaik, prusse), rimupuid, lauapindu, -servi ja saepuru.

Suuremal arvul materjalide müük toimub Riigi metsatööstuse keskasutuse kaudu.

Riigi metsatööstus,

Tallinn, Falkpargi 4.

Kõnetr.: 433-13, 448-73, 433-09.

I auhind

Suurim Eesti äri omal alal

Kullasepp R. LANGE

Vanaturukael 5. Tel. 436-20.

Asut. 1903. a.

I auhind

Soovitab suures valikus: kuldauraha
briljant, kuld, hõbe, kristall, alpaka asju ning
kelli parematest Sveitsi vabrikutest.

Alati saadaval kohaseid spordiauhindu ja
juubelkingitusi.

Kontor „VIRONIA“

H. SIMM & Ko

TALLINN, VANA POSTI 5. TEL. 446-98

Tööstustarbed

Litmid

Gruschvitzi traadilõng

Rõhknööbid

Rahakotiraamid

Autokarrosseri polftuur

Alumiinium- ja pronkspulbrid värvideks

OSTJASKOND!

Varustage endid aegsasti
meie moodsate, mait-
serikkalt valmistatud

leeri-

ja

pühadekaartidega

Tutvuge meie 1934 a.
mustritega. Jälgige välja-
panekuid meie vaateaknal.

A.-S. Karl Lemberg,

Tallinn, Viru 3.

Tallinn, Viru 3.

OSCAR STUDE

TALLINNAS

EKSPEDITSIOONI ÄRI

ASUTATUD 1882.

Korrastus

Inkasso

Kinnitamine

Laevaagendid

Oma puksiirid, autopark ja
laod raudtee ühendusega

OSAKONNAD:

Pärnu, Pühavaimu 8

Tartus, Ülikooli 44

Valgas, Maleva 2

Viljandis, Lossi 8

Telegr. aadress igas kohas: „STUDEOS“

on parim

A.-S. „Odor“

Vanim kirjutusmaterjalil
ja bürootarvete äri

Adolf Klaff

(Asutatud 1883. aastal.)

Tallinnas, Harju 20. Telefon 436-51.

Oma köitekoda ja

lineerimistööstus.

RIIGI PÖLEVKIVITÖÖSTUS

Juhatus ja müügibüroo

Tallinn, Valli 4

Teleer.aadr.: „Peapölevkivi“

Telefonid: 450-85 ja 450-62

Kaevandused, õli- ja

bensiinivabrik

Kohtla-Järvel ja Kukrusel

Õililadu Tallinna sadamas

PÖLEVKIVI kütteks, TOORÖLI, KÜTTEÖLI, BENSIIN, MOOTORPETROOLEUM, MOOTORNAFTA, DIISELNAFTA, RASKED ÖLID, BITUMEN (Estobituumen) ja ASFALT-EMULSION („Külm-asfalt“) teede tegemiseks, katusepapi- ja isolatsioonitöödeks, TOLMUÖLI teede tolmu sidumiseks, IMMUTUSAINED „FENOLAAT“ ja „ESTOKARBOLINEUM“ puu konserveerimiseks, VILJAPUU-KARBOLINEUM viljapuude pritsimiseks, putukamürk „PUTTOX“, KATUSELAKK (katusetõrv), RAUALAKK (asfalt-lakk) ja ASFALT-MASTIKS.

PAUL LALL

Elektrotehnika äri

Promenadi 7. TARTU.

N. M. K. Ü. L A I 1,

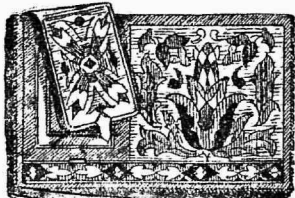
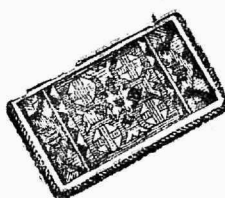
Tallinn

telefon

437-15

MOTORISTIDE KURSUS.

Algus esmaspäeval, 26. märtsil kell 6 õht. Kavas põllumajandus-, meierei-, paadi- ja traktormootorid, nafta-, petrooleumi-, bensiini- ja dieselmootorid. Oppeviis näitlik-praktiline. Praktilised tööd Tall. tehnikumi ja N. M. K. Ü. autokooli töökodades. Lõpetajatele diplomid. Osavõtjatele maalt prii korter kursuste juures. Nõudke tasuta õppekavu ja tingimusi.

J. TALLIKAS' e SADULSEPA TÖÖSTUS ja KAUPUS

Vana Viru 5 (Uue tänava alul.) Telefon 447-94.

Soovitab suures valikus: Daamide käekotte, portfelle, summadane, raha taskuid jne.

AUTOKOOL

TALLINN LAI T. 1. TEL. 437-15

Täieline ettevalmistus I ja II liigi sõiduloo saamiseks. Eksamid üleriikliku maksuvusega sõiduloo saamiseks on kooli juures. Tasuta õpperaamatud Uue kiirkursuse algus esmaspäeval, 26. märtsil kell 6 õht., kohane osavõtjatele maalt.

(Algus 1. leheküljel.)

Ja siis, kas pole imeks panna: tuli meiegi rahval otsekui kõik läbi mere! Ühelt poolt Vene enamuse möll ja segadus, teiselt poolt saksa raudrusikas, — ja mõlemi vahel meie väike Eesti oma kodu kohendamal!

Või pole see ime pealtvaatajale rahvasteperele, kuidas nii mitmekordselt suurema vaenlasega võideldes, — ometi võitu saime! Ja kuidas suured naabrid järk-järgult kokkuvarisema pidid, justkui selleks, et meil vabadus ärkaks!

Või pole see ime, kuidas koolilapsed, need elule veel mitte küllalt küpsedki, oma õpperaamatud ja sullepead vahetasid mõõga ja püssi vastu, et sõdida särasilmil.

Ja põllumees, see rahulik ja rahuarmastajam kodanikkudest, vahetas saha relva vastu ja tõttas kaitsma kodu...

Ja ma ise nägin, olles neil aegadel sõjaväe õpetaja, sõdur-vanameest, kelle pealage kattis hõbejuuks ja kes mulle ütles: „Oma mõlemad pojad olen ma sõjas kaotanud, nüüd astusin ise asemele!“

Tõsi, paljud langesid. Tõsi, paljud pered jäid poegade ja tööjõuta, paljud lapsed isadeta... Aga peagi ehtis kodumaad õrn koidukuma: rahu ja vabaduse helki!

Käes oli tund, kus Kalev pidi koju jõudma, oma lastel õnne tooma, Eesti kodu uueks loomaks!

III.

Meil on põhjust jääda seisatama sündmustiku käigus. Nagu Jooseph rahva eesotsas jäi seisatama, et asetada mälestusmärki: Siitsaadik on Jumal meid aidanud! See olgu ka meie tunnistus. Siitsaadik on õnnistus meie osaks olnud!

Mis toob tulevik meile, on muidugi Jumala käes. Ja ülemäärast ei pane ta ka siin meile peale raskusi, mida meie ei jõuaks kanda. Kuid siitsaadik on ta otse elavate imetegude läbi olnud meiega!

Sellepärast — tundkem seda ära ja andkem au Temale!

Ja asetagem ka meiegi, nagu Jooseph päevil seda tehti, igalpool mälestusmärgid oma linnades, maakondades ja kihelkondades, kus iganes tuksub eesti süda. Näidakem, et oskame hinnata, mis Jumalalt juhitud ajalooratas meile osaks andnud! Tänutundes ja armastuses vendade vastu toogem kuuldavale graniitne kõne meie pealinna Vabadusplatsil — taeva poole tungiva monumendina.

Ja kui meie lapselapsed meilt peaksid küsima: „Mis kivid need on?“ — (Joos. 4., 6., 7.), et siis vähemalt kividki võiksid kõnelda, kui mõni eesti poeg ehk tütar seda peaks unustama!

Küll aga peaksime küsima iseennestelt, igaüks üksikult: kas olen ka mina oma kivikese selleks ehituseks juba andnud? (s. 5.)

See kivike, mida andma pidid, oli arusaamine ja toetus õigel ajal. On sinu poolt seda juba olnud? — Kas „ja“ või „ei“, — õige aeg selleks arusaamiseks ja toetuseks on sul ka nüüd veel olemas: astu juurde, hinda ilusat ettevõtet, toeta omaltki poolt, aita kaasa! — Ja edaspidigi!

kui möödudes mälestussambast aukartuses teda mõõdad ja lugupidamises austad neid vendi, kes Vabadusvõitluses oma vere ohverdanud meie eest; —

kui omi lapsi kasvatad samas vaimus ja nende küsimuse peale: „Mis sammas see on? — armastusega jutustad rahvapoegadest, kes tuld oma südames kandsid ja kodumaa kutse peale valmis olid andma kõike, mis neil oli; —

kui ise oma eluga jätkad seda tööd, isamaa ülesehitavat tööd, „loobudes valet ja pimedustegudest ja teos omades valguse mõõk!“; siis, jah siis alles oled tõsine eestlane, üks elav lüli ühises Eesti elus, üks ehituskivi vaba ja iseseisva Eesti kantsis!

Õp. PAUL KUUSIK,

Vabadussõjaegne 3. diviisi õpetaja.

Tahame elada...

KUSTAS.

Elada! Kas „elada“ tähendab süüa, juua, lõbutseada ja magada? Võib olla, et see paistab haaravat „elu“ mõiste nii mitmele, kuid elu ise ei nõustu nii kitsa-piirilise olemisega, lükkab selle arusaamise ümber ja purustab kitsendavad raamid meie silmade ees.

Mu silmade ette tõuseb noore neiu kuju — maalt taluteenija. Keegi on solvanud teda kahtlusega, et tema vend, ka palgaline talusulane, on talitanud ebaausalt võõra varaga. Seda solvamist ei suuda taluda noor neiu. Ta rind tõuseb ja vajub tormiliselt, nagu hingeldaks ta raskest kehalisest pingutusest. Ta paled punetavad ja pilk vaheldamisi tumeneb ja teravneb nagu noole ots.

Kogu ta hingeline mina mässab ja keeb — ta oleks valmis mehiselt taplema elu ja surma peale auhaavajaga...

„Meie perekonnas säärast asja ei ole ette tulnud ega tule iialgi! See on alatus! See on ütlemata alatus — riisuda inimestelt au, kellel ei ole muud varandust, kui au... Kas sellest on veel vähe, et meie orjame ood ja päevad teisi ilma enesele saamata midagi muud peale viletsa kõhutäie, et veel rõõvitakse ka sinu au, sinu aus nimiti!!!...“

Oi seda jõledust! Oi seda alatus!...“

Nii ta märatses ja oleks olnud valmis haarama iga relva, et võidelda alatu auhaavajaga, kui see oleks olnud tal sealsamas ees.

Kas meie ei näe sellest, et peale söömise, joomise, lõbu ja magamise, on „elu“ veel sisu, mille ära võtmine inimeselt on nii lõpmata valus ja raske taluda, et inimene sattub nagu meeletusse seisukorda ja on valmis taplema elu ja surma peale?

Meie mõistame selle inimese hingelist seisukorda ja ei saa süüdistada teda ka siis, kui ta oma aukaitsemisel astub üle piiri, mis muidu tavaliselt eraldab lubatava roimast. Seadusetähtki karistab teda vaid nõrgalt, kui ta on võitluses au eest surmanud au haavaja.

Aga inimest, kellel puudub autunne, meie ei saa austada oma hingepõhjas, meie hindame teda madalalt, sest ta nagu polekski inimene — ta on meie silmis

paljalt kahejalgne olevus, kes sööb, joob, lõbutseb ja magab ning on kõlvulik mõningate tööde tegemiseks. Meie ei usalda teda, sest tal puudub autunne — kes võib teada, millega võib saada hakkama — inimene, kellel puudub autunne?!

Järelikult, meie hindame autunnet, kui inimese väärtuslikumat osa ja avaldame sügavamalt lugupidamist inimese vastu, kes ise tunneb, et au on tema elu väärtuslikum osa — väärtuslikum, kui söömine, joomine, laialõbutsemise võimalus, uhke elukorter ja mugav voodi jne. jne.

Inimene, kes autunde tõttu on valmis loobuma kõigest sellest, on meie silmis kõige väärtuslikum ja ühtlasi ka kõige usaldusväärsem inimsoo esindaja...

Eesti vanasõna ütleb: „Narri meest, ära narri mehe mütsi!“, sest mehe müts, mehe peakate on ese, mis sümboliseerib mehe au. Vilets on see inimene, kelle

autunne ei haara rohkem, kui ainuüksi tema isikut. Tema „elu“ on väike ja meie silmis väheväärtuslik, sest üksik inimene on ainult tolmukübekene ajas ja ruumis: ta on vaevall nähtav hetkeline vilksatus.

Suurem on inimese elu juba perekonnagi ulatuses, sest tal on minevik, levik olevikus ja tulevik. Seda suurem ja sügavam on ka tema autunne ja vastutustunne oma enese tegude eest.

Ent suur ja täiuslik on inimese elutunne rahvuslikkuse ulatuses: ta muutub igaveseks, sest rahva minevik kaob meie silmist lugemata aastasadade ja esivanemate põlvete taha ning tulevikus tahab ta elada iga-vikuni.

Iga inimene, kellel on autunne, tunneb et tema au on osake tema rahvusest ja neid kahte ei saa eraldada teineteisest: ta on loomulik osaline oma rahva au ja iga häbiplakk tema rahva au peal määrab ka tema au. Nagu to uhke neiu ütles: „Meie perekonnas säärast asja ei ole ette tulnud ega tule iialgi!“, nii tahame ka ütelda: „Meie rahvas säärast asja ei sünni iialgi!“ Ja kui meie seda võime ütelda, siis meie tunneme ka suurt uhkust ja rahuldust. Siis seisab meie selgroog sirgelt ja pea püsti iga ühe ees ja meie võime ütelda oma esivanemate kombel: „Ennem tahame surra, kui häbistatud saada!“

See elu väärtuslikum osa, mida mõistame „au“ all, väljendub tegudes. Meie tahame tegutseda, et sisustada oma elu väärtuslikuma tuumaga. Täiuslikuma rahulduse elust saame siis, kui teame, et meie pole elanud tühjalt — ainult omale isikule, vaid kasulikult — ka oma rahvale. Seda tunneb iga aus inimene omas töös, kuigi tema igapäevane töö paistab olevat väike: ta teab, et seda vajab rahvas, olgu see kas või tolmupühkimine tänaval. Oma ausa tööga litsume meie oma elu ja oma „mina“ rahvuse kehasse ja elame sellega koos suurelt ja igavesti.

Kõige elavamalt tunneme seda aegadel, kui tuleb võidelda relvastatult oma rahva olemasolemise eest. Niisutades oma verega mulda lahinguväljadel, andes ära oma elu võitluses, sõjamees teab, et sellega liitub ta kõige kindlamini oma rahva eluga ja elab edasi omas rahvas. Kuid ta võitleb mitte üksi oma rahva majandusliku heaolu eest ja tema õiguse eest olla perekonnas omal maal, vaid ka rahvusliku au eest, ja see on talle ehk kõige lähedasem väärtus võitluses, sest selles elab edasi ka tema oma „mina“ väärtuslikum ja suurem osa.

Meie tahame elada ka tulevikus. Kulutades oma jõu ja elu ausatele tegudele, meie tahame, et ka tulevikus sünniks ausad teod. Meie vajame midagi, mis kannaks ka tulevikku meie paremat „mina“, nagu kirjatähed kannavad edasi inimese mõtteid. See midagi peab olema ese, mis sümboliseerib kõige mõjuvamalt meie „mina“ paremat osa, oleks meie rahvusliku autunde võimsaks avalikuks tunnistajaks nüüd ja ikka, nagu sõjamehele antud aumärk tunnistab tema vägitegudest. Teda nähes tunneb iga Eesti Vabariigi kodanik, et elu kallim osa ei ole söömisel, joomisel, lõbutsemisel, uhkes korteris ja pehmes voodis, ei ka välises hiilguses ja austamises, vaid aus ja tegudes, mis võrsuvad autundest. Iga inimene, kes vaatab tema poole, saab temalt kinnitust ja julgust: „ka mina olen selle rahva laps ja tema au osaline, ka minu ausad teod ei haihtu tuulde, ka minu õilsam osa on surematu.“

Vabadussõda rahva isamaalise kasvatuse tegurina.

Major R. TOMBACK.

Eesti rahva ajaloo on üldiselt vähe heledaid hetki. Kuid kauges minevikus oleme kunagi ka varem elanud iseseisvat elu. Kahjuks aga on sellest ajast säilinud mälestusesemeid niivõrt vähe, et osutub raskesti üksikasjalisema pildi saamine eesti rahva tolleaegsetest heitlustest ja elust.

Eesti allutamine hiljem võõrale ülevõimule ja sajadest kestel kodumaad laastanud sõjad ei võinud mõõduka jätmata sügavalt jälgi rahva hinge. Need jäljed on niivõrt sügavad, et isegi veel praegu, kus oleme kättevõitnud vabaduse ja iseseisvuse, pole aeg neid suutnud kustutada täiel määral, mille üheks tulemuseks on ka meie tihtine usu puudus oma võimetesse ja rahva hingeliste omaduste alahindamine.

Praeguse kiire elutempo juures on 16 iseseisvusaastat võrdlemisi siiski pikk aeg. Kuid selle aja kestel olime kahjuks oma tõekspidamistes rohkem killustunud kui koondunud homogeenseks tervikuks. Elame

peamiselt olevikule, püüdes võimalikult mitte mõelda sellele, mis meile võiks tuua tulevik ja kuidas arendada kasvavas noorsoos isamaaarmastust. Tundub, nagu unustataks, et tulevik on nooruse päralt. Vanem põlv lahku järk-järgult riigielu korraldamiselt ja kui pole suudetud ega osatud väärikalt kasvatada ja ettevalmistada järeltulijaid, siis võime kergesti sattuda suurtesse raskustesse. Oleks sellepärast viimne aeg intensiivse töö alustamiseks rahvustunde ja isamaaarmastuse kasvatamiseks ning süvendamiseks.

Noorsugu vajab eeskujusid. Neid annab ohtralt Vabadussõda. Peame kord jõudma nii kaugele, et meie noorsugu hakkaks õieti hindama Vabadussõja saavutusi. On selge, et kui praegune põlv poleks ennastalgavalt ja ennastohverdavalt võidelnud Eesti riikliku iseseisvuse ja rahva vabaduse eest ning kui Vabadussõjas langenud eesti rahva tuhanded pare- (Järg järgmisel leheküljel.)

ORIENT — REGATTA

on populaarsemad paberossi sordid.

Vabadussõja kriitilisel silmapilgul.

Koolipoiste mõttemõlgutusi,

„kui Tallinna tornid paistma hakkasid“.

OSKAR MÄND.

mad pojad poleks niisutanud kodumaa pinda oma veregga, siis ka kodumaa seisukord oleks sootu teistsugune. Arvamine, et vanem põlv täitis vaid oma kohust, pole õige. Ainult kohusetäitmine, sisemine tunge ja veendumuseta, ei anna kunagi suursaavutusi. Võidukalt lõpule viidud Vabadussõda on aga meie rahva suursaavutus. Vabadussõjas oli tõukejõuks kindel tahe võita maksu mis maksab. Ainult sellega võime seletada Landeswehri purustamist viletsalt relvastatud ja riietatud sõduritega.

Püha tuluke nende silmis, piiritu vaprus, vaimustus ja tahe võita, kaalus kümnekordselt üles landeswehrlaste arvulise ülekaalu ja moodsa relvastuse. Vabadussõda oli kogu Eesti rahva meeletu võitlus kodumaa iseseisvuse ja tulevaste põlvete heaolu eest.

Kas see pole eeskujuline meie nooremale põlvele, mis väärib järeltegemist?!

Vabadussõja ajalugu on võimas tegur noorsoo kasvatamisel. Vabadussõja ajaloo õpetamine, kus leiaksid käsitlemist ajalooliste faktidega rööbastikku ka Vabadussõjast osavõtjate kangelasteod, peaks sellepärast olema sunduslik kõigis meie koolides. Samuti tuleks Vabadussõja sündmustele anda väärikas ruum igasugustes koolilugemikkudes. Samal ajal peaksime võitlema kõigi võimalikkude abinõudega nähete vastu, mis eitavalt valgustavad Vabadussõja sündmusi.

Ajaloo käsitlemisel, kasvatuslikkude eesmärkide saavutamiseks, ei tuleks unustada ka nende tundeilma, keda kasvatatakse. Tundeid mõjutatakse tunnetega, see on vana tõde. Vähe oleks sellest, kui õpetaja, näiteks, noortele seletaks kapten Irve vägitegusid, loetledes kronoloogilises järjekorras lahinguid, millest ta osa võttis, kui ei püütaks lähemalt selgitada olukorda, milles teatud sündmus toetus ja mida Irv sel puhul ise hingeliselt üle elas.

Isikutel, kes ise pole osa võtnud sõjast, on see muidugi raske. Vastavate käsiraamatute koostamine osutub seega hädavajalikuks. Vastasel korral meie nooremale põlvele Vabadussõda võib hõlpsasti muutuda liialt kuivaks aineks.

Lõpuks, rahva kasvatamisele Vabadussõja ja isamaalises vaimus aitavad tunduvalt kaasa mälestusmärgid, mis sümboliseerivad eesti rahva parimate poegade saavutusi, võitluses Eesti iseseisvuse ja vabaduse eest.

Vabadussõja Mälestamise Komitee on võtnud endale raske ülesande püstitada Vabadussõja monument, mis oleks tähtsaks kaasaegsetele ja tulevastele põlvetele. Mõistagi, et Komitee suudab vaid siis saavutada oma eesmärgi, kui kogu rahvas teda toetab ja kaasa aitab mälestusmärgi ehitamiseks koguda vajaliku rahasumma.

Seepärast toetagem teda!

Korduvalt on küsitud ja korduvalt on ka arutatud küsimust, kas need koolipoised, kes 1918. a. detsembri päevil sissetungivale enamlastele vastu tormasid, kes esimestes salkades Narva saadeti, kes hiljem mitmesugustesse löögiosadesse, eriti soomusrongidele läksid, — kas nad tegid seda teadlikult, aetuna kodumaa kaitsmise vaimustusest, teades, et kas elu või surm — kolmandat teed ei ole; või oli siin ergutamas seiklushimu, sõjajuttude lugemisest tekkinud uudishimu oma silmaga näha lahinguvälju, ise läbi elada sõjasündmusi.

Sellele küsimusele vastuse andmine pole otsustatav paari üksiknähte vaatlemise järele, vaid peab asjasse süvenema laiemalt. Peab analüseerima tervet rida sündmusi ja kaasnähteid ja peab kõigepealt arvesse võtma asjaosaliste mitmekesisust vanust ja sellest tingitud suhtumist olukordadesse. Kus 16—17-aastastele tuhina sisse löi lapselik uudishimu, seal võis 21—22-aastane talitada vägagi teadlikult ja kõrgemaist sihtidest aetuna. Koolipoistest lahinglaste hulka kuulus aga mõlema vanusemääraga noori.

Käesolevate ridade sihiks ei ole vastust anda eelpooltoodud küsimusele. Jäägu see nende hooleks, kes kord kirjutavad ajaloo koolipoiste osast Vabadussõjas. Oleme kuulnud, et sarnane töö on teoksil. Oleks üsna huvitav, kui see töö valmiks enne kui üldist Vabadussõja ajalugu, mida huviga ootame. Praegu tahaks aga jutustada väikese episoodi mõne koolipoisi-soomusronglase omavahelistest mõttemõlgutustest siis, kui alalise taganemise järele juba niikaugale olime jõudnud, et — piltlikult öeldes — Tallinna tornid paistma hakkasid.

Soomusrong nr. 3 dessantrühma, kui see paar päeva enne jõulupühi Tallinnast välja sõitis, kuulus ka salk J. Vestholmi eragümnaasiumi õpilasi. Meie rong ei saanud Tapalt kaugemale. Rinne oli taganemisega juba sinna jõudnud. Meie tuleristimine sündis siinsamas. Sattusime küllalt hädaohtlikku seisukorda, mille kohta pärast vanemate soomusronglaste mälestustest olen lugenud, et rong oleks võinud punaste granaaditulest kergesti ka hävitatud saada, kui ta viimasel silmapilgul tulepiirkonnast poleks välja jõudnud. Kui meie hulgas dessantvagunis võiski olla seiklushimulisi poisse, siis see himu kahanes vist küll miinimumini neil silmapilkudel, kui surmahirmus tuli pugeda vaguunurka, otsides granaatide ähvardavalt õudsete kargatuste eest kaitset kaubavaguni liivavooderdise tagal. Olime oma esimesest „saunast“ siiski pääsenud tervelt.

Et selle järele kellelgi oleks tekkinud erilise soov koju tagasi pääsemiseks, polnud kuulda. Hoopis ümberpöörduvalt — mõnepäevase „karastuse“ järele olime niikaugel, et käisime ühe polgu mehi vastupanule „ergutamasi“, neil taganemisteed kinni pannes!

Aga nagu pidime jätma Tapa, nõnda jätsime varsti ka Lehtse, jõuluajal võisime natuke peatuda Aegviidus ja uuel aastal kinnitasime kanda juba Kehras. Siit pidime tegema sõitused Raasikule, et saada vedureile vett. Ja nõnda hakkasidki Tallinna tornid paistma.

Kui ühel jaanuari esimeste päevade õhtul dessandist tulime, kus me käsi hästi polnud käinud — see oli kuulsa Priske all —, kui olime omad viletsamadki jalarajad teistele annud, kes omakorda läksid lahingu, siis tekkiski meil kahel-kolmel Vestholmi koolipoisil mõttemõlgutus selle üle, mis meist sedaviisi küll viimaks saab, kui alaliselt muudkui taganeme: kui ka Tallinna peame maha jätma, kuhu siis? Keilasse, Paldiski, Haapsalu! Aga kauaks needki siis veel vastu peavad, kui Tallinn murtud.

Meil polnud igatahes põhjust rõõmus olla. Ühes olime kindlad: alla me anda ei või, vangi ammugi mitte, sest siis pidasime endi päevi kindlasii loetuks.

Ja seal siis tekkis nende ridade kirjutajal idee: kui asi tõesti nõnda kaugale peaks minema, et ka Tallinna peame käest andma ja kõik „läbi“ on, siis kodumaale me jääda ei või, sellepärast peame katsuma Eestist välja pääseda. Minu kodu asub Tallinna läheduses Tiskres, otse merekaldal, 12 km linnast. Isal on kalapüügipaate. Kui meid Tallinnast ka välja lüüakse, siis läheme Tiskre, võtame kalapaadi, yinname purjed (mootor-kalapaadid olid sel ajal haruldased) ja sõidame Soome! Kas meri sel ajal mitte jääs polnud, kuidas väikese kalapaadiga külmal ajal üle tormise Soome lahe purjetada, kas see mitte kindlam surm poleks olnud kui end enamlaste kätte anda — selle üle me pead ei murdnud. Võisime rahuliku südamega lahinguväsimuse väljapuhkamisele heita. Olime mõelnud oma tuleviku.

Võimalik, et see oli juba järgmisel päeval, kui Kehra all löödi otsustavad Vabadussõja pöörde lahingud. Tallinna tornide asemel hakkasid varsti paistma Tapa alevi majade korstnad. Soome nägime aga siiski: „Põhjapogade“ rügemendi ohvitser sõitis Kehras meie rongi eest mööda uhkes hallis kasukas ja veel uhkemas valgenahkses mütsis.

Tuju oli kõigil hoopis hea.

Muutmata headuses püsivad kvaliteet paberossid

MIKAADO-EXTRA

Tubakavabrik H. Anton & Ko

Mahlapuu ja Margarete.

JUHAN JAIK.

Olime korra koos ühe pealinna mugavas paigas. Meie seltskonda kuulusid rida pealinna tuntumaid arste, mispärast jutuaine nagu iseenesest kaldus kahele selle maailma kõige põnevemale ja salapärasemale küsimusele — elule ja surmale. Üks arstidest rääkis teatud juhuseid, kuidas meie ilmakuulsad arstid on päästnud inimesi. Kuidas üks tuntud professor opereeris elava inimese südame küljest pahaloomulise kasvaja ning kuidas üks teine arst vähijätövelisel löikas välja parasoole, juhtides selle lähikeseks jäänud otsa läbi külgluude välja, pärast mida opereeritud elas veel 17 aastat. Räägiti ka noorendamisest ning sellest, kuidas üks pealinna tuntud vanamees oina näärmete külgepookimise järele sai tagasi seesugused elukevade tundmused ja elutungi avaldused, et kohe järgmisel päeval kolmes lehes trükkis ära kosjakuulutused. Kui oli seesuguseid huvitavaid lugusid jutustatud külluses, kaldus jutuaamine arstide praktikas esile tulevate erakordsetele nähetele, nimelt sellistele, kus kriitilisel momendil kindla surmaohvri elu päästab üksainus arstile äkitselt pähetektiiv mõttesähvatus, ainus õige idee antud juhul, mis teine kord võib olla üsna jumalik oma lihtsuses. Selliste juhtumiste all räägiti sellest, kuidas üks ehitustööline kukkus maha ehitatava maja telingutelt, jäi meelemärkusetult lamama, kuid kellel ühtlasi jäi seisma ka südame tegevus. Juure jõudnud arsti pisike torge veresoonesse pani vere ringvoolu uuesti käima ning südagi asus uuesti tegevusse. Täpselt sama lugu, mille on jutustanud Knut Hamsun oma „Hulkurites“.

Sellise jutu järele võttis sõna ka Dr. Ora, kes senini vaikides oli kuulnud pealt neid kümneid lugusid arstiteaduse imedest. Tema järgnevat jutustust kuulasime kõik suurima huviga.

„On tõesti olukordi, kus meie ei leia abi pähetuubitut teadusest, vaid kus suudame saada korda imeteo ainult kiire taibuga, mis muidugi mõista võib sündida ka mitteamarstiteaduses. Oli mul alles hiljuti selline lugu. Teie ju tunnete Jaan Mahlapuud? Teate, et ta on kaine ja edasipüüdlik mees, kuid meie kõik oleme kogunud elust kü suur osa meie saatuse kujunemises mängib juhus. Kui teil näiteks ainelise seisukord on kõigiti kindel, olete seadnud oma elamise ja suu tseki järele, nii et pole karta rahalisi kitsikusi, siis mõnikord ometi leiad enese äkisti kõigest ettevaatusest hoolimata ainelises ummikus. Pole rohkem tarviski, mõned ettenägemata ja edasilükkamata väljaminekud, mõned regulaarsete väljaminekute juhuslikud ühtelangemised ja sinna juure veel kas või väiksegi shireeritud vekslil väljaostmine ning sa oledki kimbunud, nii et issand halasta.“

Jaan Mahlapuul oli täpselt samuti. Teate küll, et ta oli korralik ametnik, kuid kas on keegi aus ametnik saanud rikkaks? Rikkaks saadakse ainult hea õnnega või visa töötamisega mitme mehe eest ja mitmel alal. Jaan Mahlapuul ajas ka ärisid. Ta vedas angerjaid Saksamaale. Ostis eesti kalurilt üles neid vingerdavaid veemadusid, ning vedas neid vastavates reservuaarides elavatena Saksamaale. Sakslased oskavad pidada lugu heast sakuskist, söid ja tahtsid veel. Nii

Mahlapuul eksport aina kasvas ning mees võttis julgust juure. Ta tegi laenu ja ostis angerjaid kokku ennekuulmata partii. Sellejuures aga tal juba tuli riskida rohkem, sest talle oli tekkinud võistleja lihunik Linde näol, kelle pakutavast hinnast Mahlapuul tuli pakkuda üle. Laadungi sai ta ometi kokku ning tuli oodata saadetise realiseerimise tulemusi. Kuid üks väike telegramm, mille virgats tõi Mahlapuule kätte, pani ta südame värisema. Selgus, et Danzigi jõudmisel osa angerjaid oli surnud. Võistleja vist oli solkinud vett, mida võis järeldada sellest, et võistleja oli teadnud sõita sihtsadamasse ette, määrinud Saksa võimused ning selle tagajärjel saadetist ei lastud üldse viia maale. Kuna seesugune kallid kaup ei kannatanud ka tagasitoomist, siis tuli laadung pilduda merre ning võite omale kujutada ette pilti Läänemere lõunaranikul, kus iga laine uhub randa surnuid angerjaid.

Lugu poleks vast kujunenud nii pahaks, kui Mahlapuul oleks saanud kätte kõik kurvad teated õigel ajal. Enne viimaseid Hiiopi sõnumeid oli ta juba ise asunud rongile, et sõita Danzigi kohale, päästma, mis päästa annab. Ärasõit oli juhtunud äkki ning sellest teadis üksi vaid Mahlapuul sõbranna, kelle nime arusaadavatel põhjustel ei maksa tuua esile.

See, mõned teist teavad teda, on elujanuline daam, kes ammugi unistanud mõningaist eramesinädalaist Mahlapuuga kusagil välismaa linnas. Tal polnud aimu Mahlapuul ärasõidu tõelisest põhjustest, kuid ta tahtis valmistada Mahlapuule omamoodi üllatust ja kihutas talle kohe järgmise rongiga järele.

Minul pole täpselt teada, kuipalju lohutust ja elurõõmu tõi selle elurõõmsa daami järeldõitmine Mahlapuul angerjate enneaegse surma kurbusse, kuid väga palju vist mitte, sest paari päeva pärast olid mõlemad Tallinnas tagasi. Võib isegi arvata, et nende meele-

otus oli sündinud kalamürgitus. Angerjad oma läbematusega olid mõjunud noorte inimeste vere ringvoolu ja südame ja teiste elundite tegevusele halvavalt. Kuigi nad sõitsid koos, nende teekond oli olnud sõna-kehv, sest Mahlapuul puudusid taskurahad, mis daami juuresolekul rõhub südant nagu teehövel, seda rohkem veel, kui daami juures on märgata, kuidas kuri kehuse hall on võtnud norgu kõik armulilled.

Preili Margarete, mis me ta nimest salgame, jättis Tallinna jaamas Mahlapuuga kurvalt jumalaga, sest ta teadis väga hästi, et Mahlapuul puudub raha tema koju viimiseks autoga, kuna Mahlapuul Eesti-Valgaski juba puudus raha pudeli õlle ostmiseks kodumaale jõudmise puhul. Enne Tartut preili Margarete oli kuulnud suuri korinaid oma kõhus ning oleks heameelega palunud midagi omale ühelt Tartus rongile tulnud üliõpilaselt, kes vagunis löi lahti oma paberisse mässitud keedetud munad, paar võileiba, nähtavasti seasingiga ja suure vesise hapukurgiga.

Kui Mahlapuu tusesena ja lõõduna jõudis koju, oli tal sellestki heameel, et maja, kus ta elas, oli alles. Aknad olid terved ja ukseid samuti lukus nagu ta nad oli sulgenud. Ta võttis kirjakaunist ukse küljes tema äraolekul sinna kogunud korespondentsi ning astus tuppa, mis küll oli külm, kuid milles iga rahulikult paigalseisev ese tuletas Mahlapuule meele, et on veel maailmas nurki, kus valitseb rahu ning mis teavad rääkida loendamatu lugusid senini elatud muretuist päevadest.

Kui ta aga võttis lahti saabunud kirju, leidis ta, et õnnetused on siiski leidnud tee tema majja, kui mitte ustest ja akendest, siis kirjakaunist kaudu lihtsalt. Ühes kirjas tema ülemus teatas temale, et tema on, kui teadmata äraolija, kohalt vallandatud. Kirjas oli veel märgitud ironiliselt, et kuna ülemuse teades Mahlapuul on ajada veel muudki asju, siis on temale vist tervitatavgi, kui ülemus hoolitseb selle eest, et tal jääb rohkem aega teiste asjade ajamiseks. Teised kirjad tuletasid meelde lähenevaid tähtpäevi nendele vekslitele, mis ta teinud sakslastele sakuski kokkuostmiseks.

Vaat sulle nüüd aus äriiline tegevus, isamaa ekspordi suurendamine ja välisvaluuta sissetoomine oma kodumaale, kaluritele töövõimaluste loomine ja Eesti turgude laiendamine. Isegi läheneval palgapäeval pole enam millega oleks saanud ehk neid vekslid kuidagi pikendada.

Kuid Mahlapuu pole mees, kes nii kergesti heidab meelt. Kõik need Hiio pi sõnumid ei viinud teda veel tasakaalust välja. Ta teadis, et ühest asjast on ta siiski veel võrratult rikas — tal on palju aega, mille jooksul on küll ja küll võimalust kaaluda tekkinud olukorda ja leida rahuldav väljapääsutee. Enne aga tarvis puhata ennast välja, siis võtta pea käte vahele, mõelda tund, kaks, kolm või viiski, ning siis peab olema käes selgus, kuidas turnida välja ootamatust ummikust.

Arvatavasti preili Margarete ei olnud nii südamesse võtnud Danzigis asetleidnud mereelukate merde tagasi laskmist, mille tõttu ka tema uni oli olnud palju lühem. Juba kella nelja ajal päeval kõlises Mahlapuu uksele ning punase mütsiga ekspress ulatas Mahlapuule kirja. Selles kirjas preili Margarete teatas, et Mahlapuu ülalpidamine kogu sellel sõidul olevat teda sügavasti haavanud. Preili Margarete olevat nüüd saanud veenduda, et mitte tema ei seisa Mahlapuu südamele esimesel kohal, vaid mingisugused külmad, osalt surnud ja osalt elusad, kalad. Nendega Margarete ei taha jagada Mahlapuu südant, liiategi kui pole kindel, kas Mahlapuul südant üldse on olemaski. Ei ole võimalik, et niisugune kogunud ärimees, nagu Mahlapuu ei oska saada raha oma kundedelt ükskõik kas või laenukski, kui kaalul on nende mõlemate õnn. Seda Mahlapuu jätnud kõik just meelega tegemata, sest ta on südameetu. Seepärast tema, preili Margarete, kisub küüntega välja oma südamest Mahlapuu pildi, lahkuvi temast hea sõbrana, kuid ei taha teda enam kunagi näha.

Kirjal oli ka oma post scriptum ja selles oli öeldud — uuema aja kombe järele poisslapsel peab olema alati raha.

See lõök juba mõjus Mahlapuule. Meeleheitel ta polnud veel siiski, kuigi tundis täiel määral, kui raske on ühel ajal lahendada nii sassi läinud südame kui ka majanduse asju. Neid ei saa arutada järjekorras, sest teine tungib teise tagant mõtetes esile.

Ta istus siiski laua juurde, tagus rusikatega vastu rindu ja otsaesist ja ütles enesele:

„Pea, pea, kui sina nüüd ei aita, siis ära looda pääseda palja halliks minemisega, sest enne kui sa seda suudad teha, oled hausas juba koos kõige värgiga.“

Kui ta tüki aega oli mõtelnud, leidis ta, et rahulikust mõtlemisest ei saa olla juttugi. See kõik on asjatu oma närvide läbi põletamine. Ta otsustas minna välja jalutama, aimates juba ette, et tema teekond viib teda Margarete ukse taha ja sealt mõni samm veel edasi.

Kuid ei läinud jalutama nii libedasti. Uksel tuli talle vastu mees, kelle tulek on vastikum kui verine liha. See mees oli kohtupristav Susi.

Susi kirjutas Mahlapuu korteris leiduva mööbli üles ühe Mahlapuu sõbra vekslit pärast, millele Mahlapuu korra ilma pikema mõtlemiseta naljaviluks visanud shiiru alla.

Kui Mahlapuu omalt käigult jõudis tagasi koju, oli ta küps meeleheitel. Margarete polnud tahtnud lasta teda tuppa, kuid Mahlapuu tunginud siiski sisse. Sees aga istunud just seesama Mahlapuu sõber, kes mitu korda päeva jooksul tulnud Mahlapuule meelde kui võimalik avitaja.

Elukindlustus võimaldab Teile murefuid vanadusepäevi

Vanaduse päevad

võivad kujuneda pikaks ...

Elukindlustus

Invaliidsuse lisakindlustus

Eeks-Maja kontorid: Tallinn, Lai 1 ja Harju 29
Osakonnad: Tartus, Viljandis, Valgas, Rakveres ja Setseris

Kodusse aga vahepeal olid tunginud sisse korterivargad ja viinud ära kõik viidava, hoolimata sellest, et kohtupristavi pitserid rippusid asjade küljes.

Kas kohus usub seda, et Mahlapuu ise pole kõrvaldanud asju oksjoni eest. Pealegi üks oli avatud valemega nii osavasti, et polnud mingeid sissetungimise jälgi.

Nüüd oli Mahlapuu otsus kindel. Teisiti oleks saanud veel edasi, kuid minna vanglasse ja pöörduda sealt kunagi tagasi seltskonna silmis häbistatuna, see löikas paljudeks aastateks seisukorra paranemise väljavaateid. Ei kunagi pääse sellest enam.

Kõige pealt katsus ta hävitada kõik jäljed, mis puutusid tema vahekorda Margaretega. Ta põletas ära kõik tema pildid ja saadud kirjad ning tõstis siis revolvi toru parajasse kõrgusse. Viimasel silmapilgul ta heitis veel pilgu üle oma elatud elu, kõrvus aga juba kumas ette varsti lastav laeng. Sellejuures aga talle tuli meelde päev, mil ta tutvus Margaretega. Ta istus ühel ballil oma lauas ning tegi silmi vastalauas istuvale daamile. Kui silmade abil oli räägitud juba küllalt, ta nägi, kuidas daam kirjutas kirjakese ja tantsima minnes poetas selle Mahlapuu kõrvale maha. Sellest algas see tutvus.

Kuid see kiri peab veel olema alles tollesama ülikonna taskus, mida Mahlapuu kandis tol õhtul. See, nüüd juba vanakspetud ülikond oli ainuke kapis, sest vargad ei pidanud seda tasuvaks kaasa võtta.

Selle kirjakese tahtis Mahlapuu ka hävitada. Kui ta kobas läbi vesti taskud, puutus tal sõrmi üks paberike. Kuid see polnud Margarete kiri. See oli Vabadussõja Mälestamise Komitee suurloterii pilet.

Loosimine oli olnud neil päevil. Mahlapuu heitis käega, kuid tegi siiski selle lootusetu tembu, et vaatas ajalehe kuulutusest järele, kuidas on läinud luhta seegi, korra vägisi pakutud loterii pilet.

Umbes sel momendil, kui Mahlapuu silmad olid näinud, et just tema pilet on võitnud kaks miljonit senti, juhtusin astuma tema poole sisse. Mahlapuu juuksekarvad olid pealael püsti nagu siiliokkad. Ta kargles kahe jala peal, pani siis võidupileti kesk põrandat maha ja käis härjana mõirates ümber selle kápukile ringi. Otsis välja võimlemise pommid ja asus nendega taguma revolvrit pulbri-jahuks.

Mind ta ei märganud, kuid mina taipasin kohe milles asi seis. Selged hullumeelsuse tundemärgid. Tema vaim oli kriitilises seisundis. Kui otsekohe ei saa tuua muutust, siis see meeleline seisund jääbki temal püsima, ilma et ta närvikava enam oleks võimeline taanduma normaalinimese olekule tagasi. Kujutasin teda juba ette roomava ja mõirgava hulluna, kes lõhub ja kargleb kahe jala peal püsti.

Minna koju medikamentide järele või toimetada teda Seevaldi, see kõik võtaks aega ja abi hilineks. Kuid just siis sündis minu peas see idee, milliseid inimene on võimeline looma ainult siis, kui ta on teadlik silmapilgu tähtsuses ja teadlik ka selles, et ainus minut viivitust on saatuslik.

Kuna midagi muud teha polnud, haarasin nurgast ämbritäie külma vett ja valasin selle Mahlapuu krae vahele, nii et see jooksis põrandale mõlematest püksiharudest. Ja ennae, see kainestas Mahlapuu silmapilkselt. Omad kohustused on ta tasunud, ostis maale mõisasüdame ja elab nüüd rahus ega kardagi, et õnnetused teda kunagi enam elus otsivad üles.

Preili Margarete põletatud piltidest pole tal sugugi kahju. Ütleb, et kaine peaga oleks ta nad põletanud nii kui nii.

Dr. Ora lõpetas oma jutustuse ning meie istusime kaua sõnutuina jutustatud kõrgeltraagilise sündmuse mõju all.

„Aga pea, ütles Dr. Nõukas tüki aja pärast, minu teada Vabadussõja Mälestamise Komitee loterii lõpploosimine, kus peavõiduks on kaks miljonit senti, pole üldse veel peetud.“

„Ahajah, seda unustasin ma ütlemata. Ega ma seda lugu ei rääkinduki seepärast, nagu oleks see tõesti sündinud, vaid ma tahtsin teile näidata, kuidas inimene on täitsa kadunud, kui ta ei omanda endale aegsasti Vabadussõja monumenti suurloterii piletit.“

Kõik meie noogutasime peaga, sest Dr. Ora seletuses oli peitunud siiski sügav ja vastuvaidlemata tõde.

VABADUSSÕJA MÄLESTAMISE KOMITEE RAHALINE LOTERII

1 KR 1 KR

PEAVÕIT / ENTI
2 000 000

VABADUSSÕJA ÜLERIIGLIKU MÄLESTUS-
SAMB A PÜ/TITAMISEK/ TALLINNAS.

VABADUSSÕJA MÄLESTAMISE KOMITEE RAHALISE LOTERII KUPONG

Sarnase piletiga võidate
2. aprilliks s. a. kaks miljonit senti.

Kapten ANTON IRV.

Langes 27. 04. 1919. a. lahingus Egle juures.

Kapten ANTON IRV,
Soomusrongide Divisjoni ülem Eesti Vabadussõjas.

Kapten A. Irv oli populaarsemaid ja vahvamaid Vabadussõja kangelasi, kes oma juhtimisoskusega, hulljulgusega, sõjameheliku vaprusega ja teiste isiklikkude omadustega suutis kaasa tõmmata hulkasid, kellega alluvad valmis olid kõige hädaohtlikumatele retketele.

A. Irv sündis 17. IX 1886. a. Viljandi v. Võttis osa Maaõnne sõjast, ilmutades sõdurina erakordset vahvust. Omandas ühe aasta jooksul kõik 4 Georgi risti. Novembris 1915. a. ülendati lipnikuks. Sai rea sõjalisi aumärke ning Georgi kuldmõõga. Siirdus novembris 1917. a. staabikapteni auastmes Eesti rahvusväkke, 1. Eesti polku, milles teenis algul kompani, hiljemini pataljoni ülemana. Ülendati kapteniks aprillis 1918. a. Vabadussõja algul, novembris s. a. oli tegev soomusrong nr. 1 formeerimisel. Läks sama rongi ülema abina 30. IX 1918. a. rindele. Määrati rongi ülemaks 10. XII 1918. a. ja Soomusrongide Divisjoni ülema kohusetäitjaks 23. I 1919. a.

Kapten A. Irv juhitud Vabadussõja pöördepunkti tähtsam lahing Kehras 4. I 1919. a. ja tema poolt juhitud rongi dessant vallutas esimesena Tartu 14. I 1919. a.

Kapten A. Irv juhitas isiklikult väga paljusid lahinguid. Rongi liikumise ajal armastas kapten A. Irv harilikult viibida suurtükiplatvormil, et oma silmaga kõike näha ja vastavalt sellele teha korraldusi. Soomusrongi patarei tulistamise ajal kapten A. Irv tavaliselt seisis suurtükiplatvormi kõrval ja, võimaluse korral, jälgis suurtükiväe tabavust. Seljas kandis ta valkjat vene sõjaväe ohvitserisinelit, mille hõlmad lehvitsid tuule käes, peas valge koetud villane müts. Binoklit kandis rihmaga kaelas. Alati rahulik ja sõbralik — nii on kapten A. Irv kustumatalt jäänud meele kõigile lahingukaaslastele. Ta on I liigi 2. järgu ja II liigi 3. ja 2. järgu Vabadusristi kavalier ja tema nime kannab praegu meie 1. soomusrong. 1933. a. püstitati kapten A. Irvile Viljandis mälestussammas.

Hurraa!!!...

2. aprillil olen
kahekordne miljonär,

sest täna ostsin **Vabadussõja**
Mälestamise Komitee
suurloterii piletit.

Kasaritsa lahing 23. aprillil 1919.

Major P. VILLEMI.

Eesti Vabadussõjas oli meil kriitilisi ajajärke: esimene 1919. a. jaanuari algul, kui vaenlane järjest lähenes meie pealinnale; teine samal aastal aprillil teisel poolel Võru all. Viimase kriitilisust tõstis tunduvalt see asjaolu, et laiemates hulkades üldiselt ei saadud aru seekordsest äärmiselt raskest seisukorrast. Arvati, et vaenlane on löödud välja riigi piirest, ja kui tema kuskil tungibki Eesti territooriumile, siis see on ainult osalise tähtsusega sündmus. Oli parajasti käimas Asutava Kogu valimiseelne kihutustöö. Erakondade vahekorrad olid teravnenud, tähelepanu lõmbunud rindelt rohkem seljatagusele. Ülemjuhatus aga ei saanud avalikult juhtida tähelepanu meie raskele seisukorrale rindel — see oleks võinud saada teatavaks ka meie vaenlasele.

Olukord Lõuna-rindel aga võis kujuneda katastroofiliseks. Enamlased olid Võru alla toonud võrdlemisi suured ja oma parimad jõud. Isegi nende kõrgema sõjakooli kursandid olid koondatud siia. Lõunast Võru suunas peale tungides jõudsid punaväed Võru raudteele 3 km kaugusele. Oleks vaenlasel läinud korda läbi lõigata raudteeliini Võru juures ja vallutada Võru, siis oleks tõenäoliselt Petseri rajoonist alanud meie väeosade paanikaline taganemine. Millega see oleks võinud lõppeda ja kas meie kaitseväge veel kord oleks suutnud teha nii suure pingutuse nagu jaanuaris, see on raske küsimus.

Võru kaitsemise erilist tähtsust on Ülemjuhataja kindral Laidoner hinnanud järgmiselt:

„Loen seda ajajärku Vabadussõja kriitilisemaks, ja kui minul Ülemjuhataja varus sel korral üks ainuski vaba mees oleks olnud, mina oleks tema saatnud Võru alla.“

Eelsündmuste käik kujunes järgmiseks: Märtsikuu viimaseil päevil ja aprilli kuu algul oli meie vägedel Petseri all edu.

Seisukord aga muutus tunduvalt raskemaks, kui Petseri ja Liivimäe (Košeljäha) jaamades asuvatel meie soomusrongidel seljatagant 10. aprillil kevadine suurvesi viis ära raudtee silla Piüša jõelt ning vaenlane sellest paari päeva järgi sai teada ja ägedalt hakkas tungima peale. Eesti väed panid mehiseid vastu.

Piüša jõel oleva silla parandamisega jõuti viimaks lõpule 18. aprillil kell 1200.

Vahepeal enamlased olid alanud pealetungi lõunast Võru suunas, eesmärgiga lõigata ära Valga-Petseri raudtee ning sellega sundida Petseri all teotsevad meie väeosad kiirele taandumisele.

Pealetungiks vaenlane koondas suured jõud. Soomusrongide Divisjoni Staabi ülema andmeil oli vaenlasel Panikoviçi mõisast kuni Mustajõe ni umbes 10 kuni 15 rügementi, nende hulgas 165., 7., 83., 91., 48., 49., 92. ja 94. kütipolgud ja 5. Eesti kommunistlik polk; peale selle suurtüki- ja ratsavägi.

Mustajõe joonel rinnet pidav Läti Volmari polk taandus ilma nimetamisväärselt vastupanuta ning jättis selle rindeosa lahti, ilma et sellest oleks informeeritud isegi naabreid.

21. aprillil Soomusrongide Divisjoni ülem kapten A. Irv andis oma alluvaile osadele operatiivkäsu, mille järgi 22. aprillil kell 0300 divisjoni parempoolne grupp pidi tungima üle Mustajõe silla. Mõniste mõisa kaudu sügavale vaenlase seljataha, vasakpoolne grupp jääma aga paigale, ning soomusrong nr. 1 (hiljem soomusrong „Kapten Irv“) kaitsema Võru jaama ja linna.

Parempoolse grupi osad algul tungisid peale suure hooga, kuid hiljem see vaibus, sest 2. ratsarügement, kelle ülesanne oli vallutada Stradda, oli sattunud tiibule alla ja taandunud lahingu üle Mõniste silla. Selle tõttu jooksis üle silla ka varusolev lätlaste väeosa, osa soomlasi ja 3. jal. rügemendi mehi.

Kujunenud olukorra tõttu parempoolne grupp ei saanud 23. aprillil jätkata pealetungi, vaid soomusrong nr. 3 dessant, Kalevlaste Maleva ja Võru kaitsepataljoni 1. rood suutsid ainult suure vaevaga püsida Mõniste mõisas. Meie soomusrongid olid aga sunnitud vaenlase ägeda tule tõttu Mõniste jaamast taanduma.

21. aprillil jõudis vaenlane Võru all Uue-Nursi, Vana-Kasaritsa joonele, kus pidid arendama otsustavaid sündmusi. Võru jõudnud soomusrongilt nr. 1 väljasaadetud luurajad toimetasid päeva jooksul luuret Vana-Kasaritsa ja Mõisamäe, Kallaste suundades. Ohutul saadeti rongilt valvetõke Reppo tallu.

22. aprillil vaenlane lähenes Võru-Petseri raudteele, Võru jaamale, 3–4 km kaugusele, ähvardades vallutada Võru linna. Ärevus ja hirm oli linnas suur, mida veelgi suurendasid põgenikkude ja liinilt äratulnud üksikute ratsanikkude hirmujutud.

Arvestades kriitilist olukorda Võru all, Ülemjuhataja telegrafeeris 22. apr. kell 20.40 2. diviisi ülemale polkovnik Puskarile ja Soomusrongide Divisjoni ülemale kapten Irvle:

„Pruukige kõikide soomusrongide jõudu, et Võrut kaitsta ja vaenlane Võru alt tagasi lüüa. Võrut mingil tingimusel ära anda ei tohi.“

Samal päeval kell 22.20 telegrafeeris s.-rong nr. 1 ülem Võrust: „Vaenlane tungis kell 17.00 meie valverühma peale Tulba ja Puiga külade vahelisel maanteel ja sundis selle taganema. Elanikkude jutu järele liikunud vaenlasel 300 meest 6 kuulipildujaga Soe külast Vana-Kasaritsa mõisa, kuhu ka täna veel üks polk vaenlase jalaväge tulnud. Vaenlane asub Vatsa, Issako, Totsi ja Lüsü küldes, mida meie praegu pommitame. Meie seisukohad: Verre, Lalla ja Uus-Kasaritsa. Vaenlase patarei seisab Sodi ja Kallase külade vahel.“

Ülemjuhataja direktiivi kohaselt Võrut mingil tingimusel käest anda ei tohtud. Olemasolevate vähete jõududega aga passiivsele kaitsele loota oleks olnud ekslik. Tuli sellepärast asuda vastupealetungile.

23. aprillil (Asutava Kogu kokkutuleku päeval) soomusrong nr. 1 peaaegu kogu meeskond asus lipnik P. Villemi juhitud vaenlase Võru alt tagasitõrjumise ülesande täitmisele.

Välja läksid dessantpataljon, luurajatekomando ja kuulipilduritekomando terves koosseisus, patarei ja tehnikakomando vaba meeskond. See on suurem dessant, mis Vabadussõjas rongilt üldse saadetud välja. Dessandi juhiks määrati lipn. P. Villemi, kel vaenlase asukohad olid teada, kuna ta eelmisel päeval ja ööl Härmäl valvetõkkes olles isiklikult oli toimetanud luuret.

Et pealetungi piire ei ajas ega ruumis polnud kindlaks määratud, siis võis toimida täielikult vastavalt olukorrale.

Teelahkmed, kinnisel maastikul põhjapool Uue-Kasaritsa mõisat tehti jaotus ja anti kompaniide ja komandode ülematele korraldused pealetungiks.

Lähenevaskorras kõige ette määrati luurajatekomando, kelle järel astmena vasakul orgu mööda, liikus ülddessant. Peepmäe talu juures oli luurajatel vaenlasega esimene kokkupõrge, kus oli ülesseatud kaks raskekuulipildujat. Luurajad, hoogsalt peale tungides, löid siin vaenlase taganema ilma dessandi abita, kes jättis maha mitu kasti püssipadruneid. Luurajate pealetungi toetasid meie kuulipildujad. Tulistamine oli sedavõrd äge, et kuulipildujate jahutusvesi hakkas keema.

Edasi tungis dessant Issako küla suunas. Issako talu juures langes luurajatekomando silmapaistvalt vahva veltveebel August Kallas, kes juhatas selles lahingus luurajatekomandot. Seni teda sõjajumal hoidis ja ta oli ainult kergelt haavatud, kuid siin, oma sünnikoha läheduses, enne koduõue vallutamist lasi langeda.

Ägedam lahing oli Issako külast läbi jõudes metsa serval, kus enamlased, visalt vastu peetud, kaotasid palju surnutena ja haavatutena (ühete hauda metsa äärde on siin maetud 13 enamlast) ning jätsid maha 3 täitsa korras kuulipildujat ühes laskemoonaga. Vaenlaselt võetud kuulipildujate juures olid suured virnad padrunekesti. Metsas oli juhuseid, kus puutsa roninud enamlasi lasti maha.

Taganevat vaenlast jälitades dessant tungis edasi kuni Lüllemäeni, kust Vana-Kasaritsas edasitagasi jooksivad enamlased paistsid selgesti silma.

Dessant oli kogu aeg väga heas pealetungi hoos. Ka siin oldi valmis tungima edasi Vana-Kasaritsani. Kuna sel puhul aga meist läänepool asuvatesse maastikuvõlvitidesse peitunud enamlaste suur ahelik oleks jäänud meie seljataha, peatati dessant Lüllemäel, ning asetati üks osa dessandist kaitsele ja raskekuulipildujad rindega läände, teine osa-rindega edelasse Vana-Kasaritsa suunas (v. skeem). Seljataguse julgestamiseks määrati jagu.

Vaevalt oli dessant asunud positsioonile, kui läänepoolt, umbes 250 m kaugusele, vaenlane avas tule dessandi pihta ja kraavis asuv enamlaste ahelik jooksis dessandi peale tormi. Et dessant juba oli asunud positsioonile, siis kuulipilduja- ja püssitulega löödi vaenlase pealetung nende suurte kaotustega tagasi.

Selgus, et ägedalt pealetungijad olid punaväe sõjakooli-kasvandikud (kursandid).

Et dessandil polnud ülesandeks jääda kiiluma vaenlase keskele, siis sai tehtud korraldus positsioonilt lahkumiseks osade kaupa. Aramineku varjamiseks meie veel kohalolevad osad aeg-ajalt tulistasid ägedalt vaenlase asukohti. Sel teel läks korda lahkuda positsioonilt kaotusteta ja vaenlasele täitsa märkamatuks.

Skeem №1
Kasaritsa lahing
23. apr. 1919.

Päevase lahingu jooksul saime sõjasaagiks kolm korras raske-kuulupildujat, hulga lindikastidega, üle 30 püssi, mitu kasti püssipadruneid ja mõned vangid. Enamlaste kaotused: surnutena ja haavatutena oli üle 50 mehe.

Meie kaotused olid langenutena veltv. August Kalas ja õppur-sõdurid Hugo Laeva ja Joh. Ein. Haavata said lipnik Karl Hansen, sõdurid Bruno Anderson, Nicolai Olem, Laas Vänt, Joh. Tart ja Josep Põld.

Kasaritsa lahinguga paisati enamlaste read Võru all segi, likvideeriti otsene hädaoht Võru—Petseri raudteele ja Võru linnale ja kindlustati Petseri rajoonis opereerivate meie vägede seisukord.

Ajalehed kõigile.

Vaba Maa

on alati õiget poliitilist suunda pidanud, laskmata äärmusteni. Ilmub iga päev. Kirjasaatjad üle riigi. Head juhtkirjanikud. Tellijaile maksuta „Esmaspäev“ ja 6 kuu tellijaile „Perekonnaleht.“ Tellides veerandaastaks 3 kr. 70 senti., üheks kuuks 1 kr. 50 senti.

Hommikleht

on iga äripäeva hommikul ilmuv informatsioonileht. Kõik sündmused pärast lõunat, õhtul ja öösel kajastuvad järgmise päeva „Hommiklehes.“ Kuuks tellides 1 kr. 25 senti.

Maa Hääl

on kolm korda nädalas ilmuv maarahva ajaleht. Eemal igasugusest politikast. Toob õpetusi asjatundjailt igapäevaseks tööks. Odavaim maaleht, 50 s. kuus-3 kuu tellijaile „Perekonnaleht“ poole hinnaga.

Rahvaleht

huvitava ja erakordse sisuga, ilmub kolm korda nädalas. Tellijaile lehes kuulutamise maksuta. Postiga 3 kuuks 2 kr., 1 kuuks 75 senti.

Esmaspäev

vanim ja eeskujulik omasarnaste nädalalehtede seas. Rahvalik teaduslikku, nädala ringvaade, hulk pilte, bridshi nurk. Tellimishind 3 kuuks 75 senti, poolaastas 1 kroon 50 senti.

Perekonnaleht

värvi- ja jutuajakiri hulga piltidega, ilmub 1 kord nädalas. Köitvad romaanid, lühijutud, nalja, bridshinurk. Üksiknumber 10 s., tellides 3 kuuks 1 kr. 30 s., 6 kuuks 2 kr. 50 s.

Ajude gümnaastika

peamurdjate maiuspala. Mitmekesised ülesanded, mõistatused, kerged ja rasked. Lahendajaile rohkesti auhindu. Üksiknumber 15 senti, tellides 1 kuuks 50 senti.

Meie ajalehed viivad Teie kuulutuse igasse perekonda.

Address: Tallinn, Pikk tänav 54-58.

O.-ü. Vaba Maa.

Esimeses dessandis soomusrongil.

JAAN PERT.

Jõudnud liinile detsembrikuu algul 1918 ja vaatamata meie soomusrongi edukale tegevusele Rakvere—Kunda teevarul, kus lahingut pidades vaenlast ajasime taga Port-Kunda vabrikuteni pilkase pimedani, kuid tagasi pöördes meile vastu sõitis juba esimene soomusrong, kartes, kas meie mitte hätta pole jäänud, kuna jalaväeosad samal päeval olid juba Rakvere maha jätnud.

Koos siis — algas sõit tagasi juba läbi Rakvere...

Ühel päeval aga tekib rongimeestel kavatsus minna raudtee läheduses asuvasse Mäekülla peksma venelasi, kes eelmisel päeval, liikudes meie taanduvate vägede järele, olevat sinna asunud.

Seda mõtet õhutas eriti staabikapten Paulus, esimene kuulipildurite komando ülem (surnud Ameerikas). Rongiülem kapten K. Parts suhtus sellele algul skeptiliselt. Kuid viimati ta andis järele. Staabikapten Paulusele usaldati loomulikult operatsiooni juhtimine.

See pöördus nüüd rongimeeste poole: „Kes soovivad vabatahtlikult tulla kaasa?“ Kogunes 32 meest.

Lähenedes küllale raudteed mööda, jõudsime välja pea metsa servale, kus pöösaste vahelt juba paistis Mäekülla.

Rong sõitis ettevaatlikult taga, et mitte venelaste tähelepanu äratada.

Pöösaste taga peatusime. St.-kapten Paulus pöördus nüüd meeste poole, et tahab ees saata eelsalga. Ja jälle käsklus: „Vabatahtlikud välja!“

„Üks kaheksast viimaseist, asusime ahelikus tavaliises sammus lähemana küla esimeste talude peale. Jõudnud vahest 50 sammu, äärmises talus, umbes paarsada sammu ees, nähtus kahtlast liikumist: õuel jooksis mehi. Meie avasime ka kohe sinna tule. Kuna ka meie peale avati tuli, laskisime kõhuli — ja nüüd seljaga tagant suurem ahelik st.-kapten Paulusega eesotsas ruttas kiiresti järele. Sulanud ühte ahelikku, nüüd juba pooljookstes ruttasime edasi, kusjuures st.-kapten Paulus mõõka vehkides ja „hurraa“ karjades tagant õhutas. Jõudnud esimeste taludeni, ka soomusrongilt „Uku“ hakkas tulistama küla, mis eriti meie meeleolu tõstis. Taluni jõudes, kus esimesena mehi jooksmas nähti ning mille ümber laskmise ajal ree ees valge hobune ümber maja juhita jooksis — leidsime seina ääres raskekuulipilduja, mis oli saanud kerge rikke. Meie õnneks! Sest kuulipilduja tule all poleks meist vist keegi pääsenud üle lageda ja pealegi veel üle libeda laia kopli.

Meil polnud aega peatuda üheski majas. Jooksime edasi, püssid väljasirutatud ette, tulistades samal ajal ees majadest väljajooksvate venelaste sihis.

Küla taga maastik laskus alla orgu. Jõudes küla keskele kõrgustikule, nägime, kuis ees kabuhirmus venelased jooksid tagasi otse musta viiruna.

Võidutuju oli niivõrt haarav juba, et üksteise võidu jooksisime järele, kogu aeg seejuures lastes.

All madaliku alguse läbistas kraav. Ühe vene ratsaniku hobune kraavist üle hüpatas oli kukkunud siia sisse. Hobune oli vajunud poolest säärest saadik kraavi ja ei hüpanud enam välja. Kuid millegi pärast ka ratsanik oli nagu kangestunud hobuse selga. Ja kui meie ta juurde jõudsime, ajas vaid käed püsti.

Ta langes aga tormijooksu psühoosi ohvrina. Tuli meele sel puhul detail Maailmasõjast. Venelased ründavad tikuvõitluses sakslasi, jõuavad saksa kaevikuteni. Kaevikus saksa sõdur tõstab üles käed. Ta kohale jooksva venelase käest kukub püss sakslaste kaevikusse. Saksa sõdur ulatab venelasele tagasi püssi. Kuid venelane, saanud püssi, lööb täagiga sakslase läbi...

Küla tagant orust meie pöördusime tagasi. Tegime enne mitu katset talutada hobune kraavist välja. Kuid see külmetas ja ei liikunud paigast, kuigi tühine asi oleks teda tavalises korras välja aidata. Oli ilus kõrb.

Väljavõtteid kapten A. Irve päevaraamatust.

24. XII 18.

Õösel kella 3 paiku andis vaenlase patarei mõne paugu Tapa sihis, mis aga iseäralikku ärevust ei sünnitanud. Kella 6 paiku kordus see laskmine jällegi. Umbes selsamal ajal pidas patrull raudteest ülemineku ajal isiku kinni, kelle jutust esiti midagi järeldada ei saanud, kuid kõik tundemärgid laskisid oletada, et siin kahtlase isikuga tegemist on, kes kommunistidega ühenduses seisab. Natukese aja järgi peeti jällegi teine isik kinni, kes patrullidele raha pakkus, et nad ta lahti laseks. Tuli välja, et need kinnipeetud vennad on ja siit lähedusest karjamõisa rentniku pojad. Kõik see jant segas ainult. Uut midagi selgeks teha ei läinud korda ja vennaksed tuli lahti lasta. Kell 10 sõitsime Narva sihis välja. Aleviku taga metsale üle silla lähinedes sai patrull välja saadetud, kes teed pidi järgi vaatama, sest öösel oli silla pääl seisev vahisalk sääls kaks korda tuld näinud tõmmatavat. Tee oli rikkumata ja ka jälgede järgi ei olnud võimalik punaste siinolekut öösel tõeks teha. Mets sai ägeda kuulipildujate tulega üle puistatud ja edasi liikumine sündis ilma takistuseta. Raudtee pääl ja mõlemil pool vähe- matki tundemärke punastest ei leidnud. Oõ jooksul olid nad oma patareid tublisti lähemale vedanud, ja võtsid Tapa aleviku risttulle alla, kiir tule granaatid ja šrapnellid peale külvates. Vaenlasel oli vaatepunkt

Kuid kuul samas lõpetas ka tema rännakud, nagu seda olid lõppenud siin ta seljas sõitja, nüüd kraavi kõrval lamaja omad.

Pöördudes tagasi külla — nüüd meil oli rohkem aega: kogusime venelaste poolt mahajäetud püsse, padrunikotte, söögiaineid, ka vange. Saime isegi kooke, mida venelased olid asunud küpsetama.

Lahingutulest ehmunud ja lahingutulemustest rõõmus külarahvas jutustas väljaetud venelaste rõõvtegeid, kes sunniviisiliselt olid rekvireerinud loomi jne.

Kuid meie meeleolu oli võrdlematu. Kõikide nägudel võidurõõmus naeratus. Olime külast kolmekümne kahe mehiga lõõnud välja 117 venelast. Eriti veel olime rõõmsad, et sõjasaagiks langes koorem või paar liha. Frondiülem kindral A. Tõnisson soovis telefoni teel õnne...

See oli meie esimene õppetund. Kogu selleks õhtuks jätkus juttu, mis ja kuidas keegi tundis end dessandikäigul. Eriti õnnatud olnud levisidega mehed J. Naaris (langes Vabadussõjas) ja Evert. Mõlemad olid raskekaalu mehed. Lewis selga asetatud — lumekamar ei kannud neid enam peal. Sel ajal kui teised lumekamaral edasi jooksid, sumasid nemad, vajudes sisse ning higistena hädavaevu suutsid teistega pidada sammu.

Üle kõige — see operatsioon ei nõudnud meilt ühtki surnut, oli vaid paar kergesti haavatut.

vist kuhugile mäe või mõne muu kõrge koha peale üles seatud, sest kuulid langesid otse jaama ja üleüldse raudteeliini peale. Paar šrapnelli on otse jaamahoone pihta trehvanud ja mõned aknad purustanud, kuna katuses ja seintes suured augud on. Üks granaat on veehoone kohal liinile langenud ja roopa küljest suure tüki välja viinud. Suurtükivõitseri tõenduse järele on vaenlasel kõige vähemalt kaks patareid: teine paremal, teine pahemal pool, ja õhtu poole tekkinud kolmas veel juurde. Meie suurtükk andis ka mõnikümmeend pauku vaenlase patareide sihis, siis tõmbasime rongi tagasi veepumba hooneni, kust kümme-kolmepauku veel sai tehtud, ja siis sõitsime jaama ette. Vahepeal jäi vaenlase suurtükitali koguni vait, mis mitmesugused arvamised esile tõi, nagu sügav ümberhaaramine. Äkki hakkas aleviku rahva seas, kes uulitsatele olid ilmunud, ärevus ja jooksmine, nagu oleks vaenlane päälle tungimas, kuid tuli välja, et ainult ettekujutuse hirm oli segadust sünnitanud. Peale lõunat avas pahempoolne vaenlase patarei jällegi tule aleviku peale, vist mõttega rongi trehvata. Esiteks oli nende lennakaugele pahemale, kuid pikapäale hakkasid nad otse rongi pihta sadama ja kyllud lendasid otse vastu rongi. Tuli jällegi tagapoole liikuma hakata, sest vaenlase tuli oleks hea korrekteerimise tõttu võinud rongi hävitada. Liikumise juures Lehtse poole

sadas ühte soodu vaenlase suurtükikuule otse raudteed pidi, ainult mõnikümme sammu rongist kõrval lõhkes. Meie suurtük vastas jällegi, ja meie sõitsime pimedat tulekuga Lehtsesse. Kogu päev möllas tuul ja sellega tuisk, mis kuhugile kaugemale vaadet ei võimaldanud. Kuid vaenlase hea trehvamine laseb oletada spionaashi alusel korraldatud vaatlemist alevikus.

Eilne vaatus, mida esiti teisiti seletasime, tuli nüüd ilmsiks: punased töid selle aja sees oma patareid lähemale, ja nõnda, et Tapat hästi võisid pommitada. Eel-õhtul tahtsin veel Rakvere poole sõita, kuid punaste patareid risttuli oli jaamas nii trehvav, et ma rongiga edasiminekuks riskerida ei tohtinud ja andsin tagasi. Tuli saatis meid ka samuti rongi ümber kõik aeg umbes 2 versta, nii et imestada või õnneks lugeda tuleb meie rongi terveks jäämist. Mina sain ühe killuga (oskolok snarjada) mööda külge kergelt. Õhtuks sõitsime Lehtse, kus kindral käskis ühel rongil jaama jääda, teisel aga teel valvata. Teele arvasime nr. 3-da saata. Nii jäime juba pimeduse algul jõulusid vastu võtma.

25. XII. 18.

Õo läks rahulikult. Mina heitsin vara, juba k. 9 aeg magama. Mõned mehed küsisid külasse. Lubasin tunniks-paariks. Hommiku k. 6 olin unest lahti, samal ajal tuli keegi noor naisterahvas luba küsima rongiga Tapale sõita. Saatsin tema nr. 3. peale. Ise sõitsin Aegviidu jaama katlale vett võtma. Seal saime teed ja pühade puhuks — tangupudru rasvaga, vorsti ja nisuleiba. Peale selle olid väikesed kotikesed kingitustega. Pesime endi nägu ja käsi ka, pühade pärast. Parajasti pudru söömise ajal ilmus meie vagunisse kindral Tõnisson. Ronisin laua tagant välja, toppisin kasuka selga ja astusin ühes kindraliga vagunist välja. Iseäranis tähtsat ei rääkinud ta midagi, niisama küsis üht-teist ja andis juhatusi. Sõitsin välja k. 10, enne mehi pühadeks tervitades ja edu soovides meie töös. Tervitus sai saadetud esiteks kindral Tõnissonile, siis staabi ülemale ja soomusrongidele. Need meisterdas Muhel ime ruttu ja osavasti valmis.

Sõitsime mõnusesa meeleolus. Lehtses saime kohe hra Laamaniga kokku, kes üht-teist oma rongi kohta päris. See on, mis seal teha tuleks ühel kui teisel juhtumisel. K. 11 sõitsin Lehtsest välja. Kõik läks mõnusa, korraga käis romp, romp, romp. Saime aru, et tee katki on. Käsk sai juba kaunis hulk aega tagasi antud, aga seekord oli rongi pidamine väga vilets, nii et alles siis seisma saadi, kui muist vaguneid katkiste roobaste peale jooksid. Raputas küll kaunis kõvasti, aga ometi jooksid rattad üle. Katki oli nimelt kaks roobast. Raudteevahi sõnade järele olid punased just enne meid m. 10 seal olnud ja tee ära lõhknud. Saatsin luurajat välja. Selle aja jooksul, kui luurajad endid minema seadsid, pandi paremal pool teed tähele, et üks salk inimesi metsa poole tõttab. Lund sadas, nii et võimata oli aru saada õieti, aga et nemad midagi enestele järele tassid, tulime arvamisele, et see kuulipilduja on. Otsustasime suurtükitud avada. Seal teadustas keegi, et need lapsed olla, kes kelguga mäest alla lasknud ja nüüd üles tassida. See löi meid longu — tõesti häbi oleks lapsi lasta. Üks pauk oli küll välja lastud, aga meelega eemale. Nüüd jäime oma luurajatelt märku ootama suurtüki tule avamiseks. Varsti kuuludusid püssi paugud, siis kuulipilduja ragin ja püssituli ning meile näidati rakettidega, kuhu suurtüki tulid tarvis oli. Pool tundi hiljem, k. 12, oli kõik jälle vaikne ja meie mehed ühes vaenlaselt ära võetud kuulipildujaga ja püssiga tagasi. Esiteks öeldi ka haavatuid olevat, aga ka see ei olnud õige, nagu selgus.

Saatsin Tõnissonile teadustuse. Seisin veel 2 tundi ja liikusin Lehtse. Seal kuulasime asja seisukorda. Saime hilja-poole ka õhtusööki ja siis tegime veel kord reisu ette, kus vaenlase seisukohti pommitasime. Selleks oli kindrali poolt Seeneküla ära tähendatud. Veduril oli veepuudus suur, nii et ruttama pidime, kui teele jääda ei tahtnud. Aegviidus käisin jällegi kindrali pool, kes teadustas, et olla 5. polgus 2 punast ratsanikku vangid võetud, kes avaldanud, et neil käsk olla täna k. 12 öösi pealetungimist algada ja meie parema tiiva vastas, kus Viljandi kommunistlik polk asuda, milles 1 pat. — umbes 500 madrust. Lubasin toetada. Kindral päris järele, kes täna kuulipilduja ära võtnud ja käskis selle üle raporti sisse anda. Nüüd rääkis ka sellest, et 5-nda polgu 7-nda 5. ja 3. roodude ülematel oli plaan Pallo peale minna, ja et selle ära laitsin. Kindral kiitis minu tegu häaks. Peale muu rääkis hra Tõnisson, et meil abi Tallinnast juba täna õhtul välja olla sõitnud. Nendel olla ülesandeks ka punastele nii seljataha tikkuda, kui nemad seda meile ikka teha püüavad. Pidime k. 12-ks Lehtses olema, aga ei saanud kaua teed ja meie jõudsime alles ligi tund hiljem.

26. XII. 18.

K 1/2 12 rääkis 5-nda polgu adjutantiga, kes teadustas, et neil väerinnal kõik rahulik ja muutuseta. Soomusr. nr. 3. ei olnud end selle aja sees liigutanudki, kui nr. 1. Lehtsest ära oli. Pidin tema kohe välja saatma, aga otsustasin ise enne sõita, kui kuulsin, et meie patareid paremal pool põmmutavat. Äratasin ka oma suurtüki ja sõitsime välja. 2—3 versta jaama ees jäime peatama. Seal paugutas meie suurtükimees samuti unega võideldes, nagu mina praegu Riju talus üle tunni. K. 4 sõidame Lehtse tagasi ja annan käsu nr. 3. välja sõita. K. 7 äratati mind, telefoni juurde kutsudes.

Lipn. (nime ei mäleta) teadustas, et tema on 40 ratsapolgu mehega minu rongile määratud ja küsis kuidas saaks ta siia. Ühtlasi teadustas ta, et rong nr. 2 olla Aegviidu jõudnud. Nüüd algasid mitmesugused korraldused ja, kui meie moonarong jõudis, pruukosti söömine teega. Kui kõigea valmis oldi, ka esimese kuulipilduja platvormi häda-remont (vedrudele toeks

Õige ajaleht Pärnumaa põllumehetele on

„Pärnumaa Teataja“

Sest tema toob lühidalt ja kokkuvõtlikult täpseid teateid, kolm korda nädalas, nii välis- kui kodumaa sündmuste üle, valitsuse tegevuse ja poliitilise olukorra kohta riigis.

Lugejate arvu poolest maakonnas esikohal.

Sellepärast kõik põllumehed, kes veel ei loe „Pärnumaa Teatajat“, need telligu see endale viivitamata. Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused ja oma tellimiste vastuvõtjad maal.

Toimetuse ja ärijuht:

Pärnus, Rütli t. 47, tel. 3-23

Talitus:

Brackmanni t. 6, telef. 1-65

Ärimehed!

Pidage meeles, et ainuke reklaamvahend Pärnumaa põllumeeste ringides on „PÄRNUMAA TEATAJA“

pandi puu lapid alla) — algasin k. 9.35 sõitu Tapa poole. Ilm on sula, vaikne, soe. Meeleolu kõigil hea, vist ilma tõttu, aga teated, et suurem abi ligineb, avaldasid iseäranis mõju. Umbes 1 verst siinpool vahionni nr. 116 jäime peatuma ja saatsin kohe luurajad raudteel Tapa peale ja paremale poole Tapa mõisa ja küla sihis. Esimesena läks Neps, siis Raudsepp oma salgaga. Meie patareid paremal pool hakkas põmmutama. Mere poolt kuulduh hommikust peale valju müra. Teatakse rääkida, et seda seal meie ja inglise laevad sünnitavad. K. 10.40 ilmus Neps tagasi ja teadustas punaste vahipostide üle, kuhu mõned paugud suurtükist sai lastud. Punased avasid ka oma suurtüki tule meie rongi pihta. Tõmbasime rongi veidi tagasi ja ongi vaikne (k. 11).

Kell 13 algas rongi suurtükk Tapa mõisa pommitamist, mis pool tundi kestis. Sel ajal ilmus Tapa jaama taga (Rakvere pool) vedur, mille peale suurtüki tuli üle sai viidud. Vedur kihutas kohe tagasi. Punaste patareid avas omalt poolt ägeda tule rongi peale, mille peale rongi suurtükk aktiivselt vastas, mispeale punaste tuli vaikus. Ainult üks väike (protivoshturmo-voe orudie) julges vahetevahel mõne paugu teha kuni k. 14.10 m., mil tagasi sõitsime. Meie suurtükk laskis päeva jooksul 28 granaati ja 30 šrapelli välja. Õhtul, kui Aegviidu jaamas seisime juba, ilmus rongile Tapalt põgenema saanud noor kaitseleitlane, kes meie taganemise puhul sinna oli jäänud. Ta andis mitmed väärtuslikud teated vaenlase üle. Patareid seista neil Vene kiriku ja suruaia vahel, vaatepunkt Vene kiriku tornis. Mehi olla nii umbes 200 ümber neil Tapal, kes suurelt osalt põhja pool raudteed jaamahoone vastas kahekordse kivimajas ja apteegi ruumides asuda, kuna postijaama hoones miskisugune ratsaväe peapunkt asuda. Iseäralikke röövimisi Tapal punaste poolt toime ei olla pandud, kuna muidu kord õige vali on.

Meie rong sai 40 meest juurde, seega on komando 170 meest. Juurdetulnud noortele ütlesin paar sõna, nimelt: et nende eeltulejad ratsa polgust tublid mehed, kellest ainult kiitvalt võin rääkida ja loodan, et nemad esimestest taha ei jää, ja kutsusin soovijaid luurajate komandosse sisse astuma. Mitu meest andsid endid üles. Aegviidus toodi meie vagunisse üks sõjavang, kellelt kuulsin, et punaseid palju ei ole, ja et nad üsna hirmul on sellepärast, et meil ehk mõte tuleks neile peale tungida. Tema sõnade järele ei ole meil nende poolt mingit tõsisemat vastupanekut loota, kuigi distsipliin nii kõva on, et iga tagasijooksjat maha lasta ähvardatakse. Nemat ei tahtvat üldse sõdida, aga midagi ei olevat teha — sunnitakse surmaga ähvardades, ja minna ei ole ka kuhugi, kui ära jookseks, sest Teie lasete meid jälle kui punaseid maha.

Meeleolu meie väerinna staabis oli, vaatamata juurde tulnud abivägede rohkuse üle — äärmiselt lootuseta. Siia ilmusid ratsaväge 3 eskadroni, 1 suurtüki patareid, ja jalaväge 1 rood 120 meest ja löögi pat. osa 70 meest. Parts oli rongide ülemjuhatajaks nimetatud. Partsi komando alla rongide juurde anti veel 1. pat. löögi mehed ja Krulli rood. Kuuldus miskisugustest plaanidest, nii et mina omade üle vaikusin, millest enne meestega sai räägitud Tapat ära võtta. Vististi pidi ka nende plaanis seda sama olema. Seal sain aga teada, et Reek õisi tagasi pidavat tulema, mis kõik meie plaanid ära rikkus. Ilmus ka staabi ülem, kes teate löi, et enamlaste laevad Tallinna alla tulnud, kus aga inglasega kokku puutunud, kes neil ühe laeva põhja lasknud ja 2 kinni võtnud 120 soldatiga ja 8 ohvitseriga.

(Järg 10. leheküljel.)

VABADUSSÕJA MÄLESTAMISE KOMITEE SUUR-
LOTERII MÜÜGIPREEMIADE OMANDAJATE

nimekiri.

20. jaanuarist — 10. märtsini s. a.
Nimekirjas tarvitatud lühendused:

1. — Koogilabidas.
2. — Sardiinikahvel.
3. — Suhkrulusikas.
4. — Mansetinööbid.
5. — Suhkrukühvel.
6. — Puuviljanuga.
7. — Suupistekahvel.
8. — Raamat, (mitmesugused).
9. — Rahakott.
10. — Taskukamm.
11. — Fotoalbum.
12. — Tikutask.
13. — Taskuplokk.
14. — Peenrahakott.
15. — Grammofoniplaat.

Aavik Tall. 1, 8, Aavik Jäneda 6, 8, Abiram Nõmme 9, Abramson Rakvere 13, Adamka Tall. 13, Adamson Misso 8, Adamson Paide 14, Adejeva Narva 15, Adler Soontaga 7, Adra Tall. 13, Adof Tartu 2, 8, Agask Hummuli 9, Agrusova Petseri 11, Aguraiuja Tall. 13, Aherma Mustvee 8, Ahven Rääpina 2, Aigro Rakvere 8, Aitsam Tall. 15, Akleberg Haapsalu 15, Aksel Leisi 10, 15, Alaberg Tall. 5, 8, Alberd Keila 9, Mitropol. Aleksander Tall. 13, Aleksandrov Rakvere 15, Aleksejev Tall. 13, Alfeldt Nõmme 8, Aljas Tall. 11, Alles Paide 10, Allik Kuressaare 8, 8, Alnek Põltsamaa 8, Alter Kiviõli 6, Altok Võhmata 13, Altpere Kuressaare 5, 9, 10, 10, Altrop Avinurme 8, Alber Riidaja 11, Ambos Järva-Jaani 8, Ammermann Orissaare 13, Amos Tall. 5, 13, Anderson Kahkva 12, Andrei Tartu 11, Anier Tartu 11, 14, Anier Valga 8, Annik Tall. 8, Annok Tartu 7, Annus Paide 9, Annus Viljandi 9, Annus Petseri 8, 9, Anopold Tall. 15, Anslang Tartu 13, Anspal Rootsi p.-a. 13, Ant U.-Võidu 11, V. Anton Tall. 8, Anton Võru 13, J. Anton Tall. 9, Anton Petseri 13, Anton Saare Võhma 10, Antony Tartu 6, Antsov Haapsaare 8, 11, Antsov Krabi 11, Apfelbaum Tall. 4, 5, 9, 13, Arakas Lohu 9, Arbo Võru-Soo 5, Arbus Tall. 11, 11, Arbusov Tall. 14, E. Aren Tall. 15, J. Aren Tall. 7, 8, 13, Argel Tartu 11, Ariva Saare 3, Aron Tall. 13, Arro Tall. 8, Arro Võru 13, Arukäe Läämmada 8, Arumaa Mustvee 14, 14, Arussen Tall. 12, Asnovitsch Tall. 9, Aulik Tall. 13, Aus Valga 8, Avarsoo Tall. 5, Aven Kirbla 10, Avesson Kolgaleesi 13, Avik Tõrva 13, Avikson Tartu 11.

Ed. Bach Tall. 13, J. Bach Tall. 8, M. Bach Tall. 9, Bachval Narva 4, Balder Kadrina 8, Balti Päästeselts Tall. 8, 13, Baturin Tall. 9, 11, Bauer Pärnu 11, A. Baumann Tartu 11, H. Baumann Tartu 1, Baumann Haapsalu 7, Beckmann Tall. 8, Beek Saru p.-ag. 12, Beick Võru 15, Belugin Tall. 4, Berg Tall. 6, 8, 10, 14, Berg Vastseliina 7, Berggrün Tall. 13, Berilius Tall. 10, Bergmann Tõrva 15, Bernhard Kalevi pat. 8, Bergson Aruküla 9, Biltse Tall. 10, Birk Järve 13, Birk Lihula 15, Birkenberg Tall. 2, Birkfeldt Raikküla 8, Birkenthal Tartu 6, Blaubrik Tall. 7, Bloom Tall. 9, 11, 11, Blumberg Tall. 7, 7, Boolmann Tall. 11, 11, Bootsmann Viljandi 7, Borgmann Rõngu 6, Brauwerk Nõmme 11, 13, Brandt Aesoo ag. 13, Breicher Nõmme 11, 11, Brodovsky Tall. 13, Brshovski Tartu 11, Brück Petseri 11, Burk Narva 10, Busch Tartu 4, 13, Bäärs Ikla ag. 3, Bötcher Tall. 9, 13.

Conrad Tall. 11, Christiansen Tall. 7, Christianson Tall. 15.

Dahl Järvakandi 3, Dehn Kohtla-Järve 15, Deckleu Tall. 8, Dienberg Tall. 12, Dobra Tall. 11, Dolsky Tall. 5, Doonberg Tall. 15, Dor-Beck Kütte-Jõud 8, Douglas Tall. 13, Drahenfels Valga 9, 11, Dreyer Nõmme 6, 11, Duellaitzky Tall. 3, 7, Dultz Narva 8, Dultsev Narva 11, Dunkel Tudu 12, Dönberg Laura 6.

Eber Petseri 13, Eber Tartu 13, Edal Narva 4, 9, Eek Tall. 12, Eero Nõmme 6, 10, 14, 15, Eesti Maa-krediitselts Tall. 8, Egel Nursi 4, Eichelmann Jõhvi 9, 15, Eichenbaum Tall. 14, Eichfuss Tall. 11, Eichwaldt Rõngu 4, 14, Ein Tall. 10, Einart Keila 9, Einberg Risti 4, Einborn Rakv. 11, Einlon Rakv. 11, 14, Einmann Tall. 6, Einthal Tall. 15, Eisen Viljandi 13, Eisenschmidt Tartu 1, 15, Ekimov Lohusuu 11, Elennd Tall. 11, Elken Haapsalu 8, 10, Elland Narva 8, 10, Eller Narva 8, Elm Tudu 5, Engel Tall. 6, 13, Engelberg Nursi 10, Ento Jõhvi 9, Epro Tartu 8, Epro Lustivere 15, Erg Abja 15, Erik Petseri 15, Erik Allepa 11, Erikson Seiste p.-ag. 11, 15, Erlmann Kasaritsa 15, Erm Kreenholm 8, Ernel Pärnu 8, Ermus Kuressaare 9, Erna Rakv. 12, 13, Ernesaks Pärnu 13, Ernits Tall. 11, 11, A. Espe Tall. 10, L. Espe Tall. 9, Essmann Viljandi 3, 9, Estenthal Türi 15, Evert Tall. 10, Evert Tartu 13.

Faber Tartu 9, Fau Tall. 8, Feimann Rakv. 7, Fichtner-Nikitin Pärnu 11, Fiedler Narva 13, Filipson Tall. 7, 15, Firck Rakv. 6, 15, Firk Tall. 8, Firmong Kafu 10, Fiskar Tall. 3, 8, 8, 13, Ijevlev Tall. 10, G. Florinsky Mustvee 9, N. Florinsky Mustvee 8, Focken Tallinn 8, Fomin Narva 6, 15, Franz Kuressaare 1, 9, Freiberg Tall. 8, Freimut Tall. 6, Funkelstein Tall. 8.

Gams Tall. 8, 13, Gendel Tall. 11, Gerhardt Obiniste 2, Gerretz Haapsalu 8, 9, Glück Mõisaküla 13, Glück Antsla 13, Glückmann Tartu 8, Goetsch Rakv. 2, Gold Pärnu 8, Goldberg Erastvere 8, Goldberg Tall. 13, 15, Goldmann Tall. 13, Gorjaštšenko Narva 11, Grasberg Tall. 6, Grass Kildu 6, Grenzmann Rakv. 8, Grossberger Pärnu 11, Grünberg Pärnu-Jakobi 3, Grünberg Tartu 11, Grüner Valga 8, 11, Grünmann Vigala 13, Gulbe Valga 10, Gustavson Karuse 6, Gutfeldt Paide 7, Gutmann Rannamõisa 8, Gutmann Vohnja 11.

Vabadussõja Mälestamise Komitee suurloterii

lõpploosimine

peetakse

2. aprillil

Peavõit **2.000.000**, järgnevad võidud **500.000**.

2 x 250.000, 2 x 100.000, 2 x 50.000, 4 x 25.000, 10 x 10.000, 30 x 5.000 j. n. e. senti.

Haamer Kuressaare 8, Hainas V.-Antsla 3, Hakk Petseri 13, Hallik Ulvi 8, Hallik Tartu 15, Hallika Aa p.-ag. 11, 13, Hamer Vaeküla 9, Hammer Järvakandi 9, Hammer Tartu 8, Hammer Tall. 8, 9, Hand Tall. 1, 8, Hanin Tall. 11, Hank Antsla 11, Hannus Haanja 5, Hansen Tall. 1, 8, 9, 13, Hansen-Hints Viljandi 13, Hansar Kilti 8, Hark Lise 8, Hanshof Hageri 9, Hansing Narva 8, Hanson Nehatu 6, 9, Hanson Rakvere 13, Hanson Türi 8, Hanson Seli 7, Hansum 8, Hecht Tall. 9, Heide Kadriina 8, Heine Tall. 8, G. Heine Tall. 8, 8, Heinrichson Tartu 6, Hendrikson Mõniste 10, Hendrikson Võru 13, Henning Tall. 6, Hermann Otepää 13, Hermann Tartu 7, 13, Vennad Hermann Tartu 10, Hieelo Võru 5, 14, 15, Hiio Tõrva 8, 9, Hint Meeksi p.-ag. 13, Hinto Tall. 9, 13, Hiob Tall. 3, 8, Hirschhorn Tall. 14, Hirt Nõmme 12, Hochmut Tall. 8, Hofenbach Tall. 6, Hofrichter Tartu 9, Holland Pärnu 13, Holster Tartu 13, Hotts Kõiküla 10, Hrisanfov Narva 3, Hunt Kaarepere 15, Hütt Valga 9, 11,

Ingelmann Tall. 9, 10, 13, Inn Valga 8, Ingermann Antsla 9, Ingermann Viljandi 13, Idnurm Tall. 11, Igge Kuressaare 8, Inn Valga 14, Ijevlev Tall 4, Ilisson Tartu 11, Iljashan Tall. 13, 14, Illopägi Tall. 13, Ilus Pärnu 7, Ilmjärvi Tori 6, Ilves Viljandi 11, Ilves Petseri 13, Ilves Tall. 3, Ilves Pärnu 9, Irmann Annikvere 8, Israel Tall. 10.

Jaakson Tall. 4, 8, Jaanson Pärnu 12, Jaanson Kilingi-Nõmme 8, Jaanson Tartu 2, Jaanus Are p.-ag. 2, Jaaska, Võru 8, Jaek Võru 9, 11, Jaik Tall. 11, Jakobi Tall. 13, Jakobson Tall. 7, 9, 11, 15, Jakobson Põhara 11, Jakobson Loodi 1, Jakovits Koeru 9, Jaks Mõisaküla 3, Jalakas Tall. 12, 13, Jansen Järvakandi 10, Jansen Laiuse 3, Janson S.-Kõpu 9, A. Janson Tall. 11, 11, J. Janson Tall. 11, 13 O. Janson Tall. 10, Janson Sindi 14, J. Janson Narva 8, 11, O. Janson Narva 13, Jansons Tall. 9, Janus U.-Saluse ag. 6, Jaska Tartu 4, Jaskovski Rakke 13, Jemmann Tall. 9, Jennes Mäe ag. 7, Jersolav Mõisaküla 5, Jettenfeldt Vaivara 15, Johans Tall. 13, Johanson Viljandi 13, Johanson V.-Tännasilma 13, Johanson Kuressaare 5, Johanson Koigi 14, M. Johanson Tall. 13, 15, E. Johanson Tall. 2, A. Johanson Tall. 9, A. Johannson Tartu 11, K. Johanson Tartu 1, Johanson Kurista 1, Johanson Pärnu 8, Joosep Tartu 8, Joost Tall. 6, 13, Josselov Tall. 8, 15, Judeikin Võru 8, 10, Johannes Keina 8, Juht Orissaare 8, Juks Tall. 9, Jäme Jõgeva 14, Jänes Narva 7, 9, 12, Jänes Hargla 14, Järv Tartu 2, 8, Järveveer Valga 8, Jõeäär Tall. 6, 7, Jõgi Tall. 11, Jõgi Jõeheime 1, Jõudu Tartu 6, 13, Jõuram Narva 11, Jürgen Kohtla-Järve 8, Jürgen Tall. 10, 10, 11, Aug. Jürgens Tall. 8, A. Jürgens Tall. 13, Jürgens Kohila 8, 9, Jürgens Härjanurme 14, 15, Jürgens Võru 2, 8, Chr. Jürgenson Tall. 1, 11, Th. Jürgenson Tall. 2, J. Jürgenson Tall. 1, 11, Jürgenson Viru-Maidla 11, Jürgenson Koonga 9, Jürgenson Pärnu 13, Jürgenson Narva 8, 9, 13, Jüris Pärnu 15, Jürisson V.-Maarja 9, Jürmann Prangli-saarte 8, 8, 10, 13, Jürna Tall. 11

Kaal Kärkna 11, Kaal Haapsalu 8, Kaar Tall. 9, Kabul Võru 7, Kabbel Kolga-Jaani 13, Kaik Tall. 8, Kadak Tarvatu 8, Kahjus Abja 8, Kala Tartu 14, Kala Rakvere 1, Kalf Nõmme 14, Kallas Avinurme 8, Kollion Antsla 8, Kallson Vara 6, Kalm Rakvere 9, Kaltenberg & Ko., Tartu 9, 13, Kampmann Tartu 8, Kana Tall. 1, 8, 8, 14, Kanarik Tartu 3, 14, Kane Narva 8, Kanepi vabat. tulet. üh. Kanepi 13, Kang Kuremäe kastgrammofon, Kangor Tall. 9, 10, 11, 15, B. Kangro Tartu 8, O. Kangro Tartu 2, 15, Kangur Nuia 14, Kangur Valga 13, Kangur Kamali 14, Kaplan Tartu 11, Karist Abja 11, Karjel Kolga-Leesi 10, Karoles Tall. 10, Karolin Valga 8, Karlson Tapa 8, Kaarma Rahivere 13, Karpa Abja 8, Karpin Narva 8, Karafin Tall. 8, 9, 12, Karroles Tartu 5, 8, Karu Tartu 11, Karu S.-Jaani 13, Kase Tartu 13, Kase Valga 9, Kask Tall. 2, 15, Kask Nõmme 11, Kask Palamuse 13, Kasberg Jõhvi 6, Kaskemaa Lügänuuse 8, Kask Tall. 10, 11, Kaste Tall. 13, Kasuk Tall. 11, Kaulin Tartu 8, a.-s. Kauba Pank Tartu 7, 13, Kauküll Narva 13, Kaunispaik Varbola 13, Kaup Jõhvi 8, Kaup Emmaste 10, Kaus Tall. 13, Kaus Pääsküla 14, Keddiss Kavastu 3, Keel Võru 11, Keerberg Lepassaar 8, Keerd Narva 10, Keerd Rápina 15, Kelk Paasvere 10, Kelvets Viljandi 4, 7, Kerem Rakvere 13, Kernik Valga 8, Kerves Kuressaare 11, Keske Tartu 6, 9, 13, 15, Kiivit Tall. 1, Kikajan Kalju 13, Kikkas Elva 8, Kimber Tall. 3, Kimberg Tall. 8, Kinger Puka 11, Kingu Tartu 11, Kirilov Rápina 9, Kirotar Rápina 8, 11,

Kirsenberg Mõniste 13, Kirsch Tall. 8, Kirsipuu Kudina 13, Kitse Täaksi 11, Kitter Koeru 8, 9, 13, J. Kivi Pärnu 9, E. Kivi Pärnu 15, F. Kivi Tall. 13, O. Kivi Tall. 14, Kivi, Nõmme 8, Kivimägi Rakv. 8, Kivikink Rakv. 9, Kiviväli Narva 8, 11, Klaasen Kuressaare 4, Klaassen Tartu 11, Klausson Tartu 9, Klein Valga 13, Klein Pärnu 8, Klein Nabala 3, Kleimann Silla 14, Klement Valga 9, Klemmer Tall. 15, Kliimann Tall. 8, 15, Knude Viljandi 4, 10, Koger Elva 8, Koel Orissaare 10, Koger Võru 9, 15, Koho Assaka 13, Koik Pärnu 6, Koik Tall. 8, Koffer Narva 8, Kokuta Lahavere 2, Kolk Tall. 8, Kolk Põltsamaa 8, Kolla Haapsalu 15, Kommussaar Petseri 11, Kompus Tartu 9, Kondukt. Reserv Tall. 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 15, 15, Kongas Tall. 11, Kononov Vilo p.-ag. 8, Konsap Tartu 8, Konsik Loodi 9, Kool Tartu 7, Koormann Keava 4, Koort Halliste 8, Koort Tall. 13, Koppel Tuudi 8, Koppel Jõhvi 8, Koppel S.-Jaani 12, Korn Annikvere 9, Korn Esna ag. 11, Korts Pärnurme ag. 4, Kose Kuressaare 2, Koškin Tallinn 9, 11, P. Kostjugovi Mõniste 11, Kotkas Tall. 10, Kotli Võru 8, Kotšermin Tall. 9, 10, Krakusen Pärnu 8, Kramm Mõisaküla 9, Kromul Tall. 15, Kranig Rakv. 8, Krappe Tapa 11, Krass Tartu 13, Krasotin Tall. 8, 11, Krause Tartu 8, 9, Krausp Tall. 5, Kree Kädva 6, Krekel Karula 11, Krebs Põltsamaa 6, Kreutzer Kärü 15, Kriina-Nigula Tall. 9, Kriivasson Holvandi 13, Kristal Pääsküla 11, Kristall Aksi 8, Kristuhan Keila 11, Kristmann Simuna 9, Kristoving Kahkva 8, Kroon Ubja 8, Kroonberg Voldi 10, a.-s. Franz Krull Tall. 10, 13, Krull Põlva 2, Krupp Tall. 10, Kruuberg Tall. 6, 15, Kruus Tall. 10, Kruus Tartu 9, Kruustück Valga 14, Krusement Ravila 13, Kubja Pala p.-ag. 8, Kublin Viljandi 8, Kuhl Tall. 14, Kuivjõgi Lämmada 10, Kukeinsmann Kallivere 15, Kukk Porkuni 8, Kukk Karuse 13, Kukk S.-Jaani 11, H. Kukk Tall. 8, Kr. Kukk Tall. 1, P. Kukk Tall. 15, Kukur Sõmeru 8, Kukrus Toila 15, Kuljus Võru 7, E. Kull 15, G. Kull Tall. 15, K. Kull Tall. 10, 13, Kull Valga 7, Kuller Tall. 7, Kungur Rakvere 8, Kuningas Petseri 8, Kuning Tall. 6, Kure Petseri 12, Kurg Vastse-Otepää 15, Kurrot Kopli 6, Kurrot Tondi 9, O. Kurvits Tall. 5, 7, 8, 8, 9, 13, 13, 15, 15, Otto Kurvits Tall. 1, J. Kurvits Tall. 8, 14, Kurvits Lauküla 13, Kutsar Piliistvere 13, Kutsar Tall. 6, Kuum Tall. 9, Kuus Tartu 11, Kuusk Kasepää 8, Kuusk Palamuse 13, Kuusik Narva 11, 15, Kuusing Tall. 11, Kuusmann Kohtla-Järve 7, Kuusmann Tall. 11, Kuusk Tall. 8, Kuusk Tartu 8, Kuusmaa Tall. 10, 13, Kuuse Narva 14, Kuutov Simuna 8, Käramees Keina 15, Käige Olepa 13, Kängsep Vaabina 5, Kärm Tall. 11, Kärm Tall. 3, Kärt Tall. 9, Käsper Vahastu 10, Kõggel Keava 7, Kõiv Nõmme 9, Kõlu Pikva 1, Kõpp Holstre 10, Kõre Imavere 9, Kõösel Tartu 5, Kõnberg Tall. 8, 13, Kübarsepp Varnja 11, Kühn Tall. 3, 6, 10. üks. jalgv. pat. ohvits. kogu 15, Künnap Kadriina 6, Künnapuu Vöidula 13, Kõppar Kolovere 11, Kütt V.-Roosa 3, 13.

Laan Tall. 8, 15, Laanberg Nõva 15, Laas Pärnu 6, Ita. Laas Tall. 15, H. Laas Tall. 8, 8, Laasberg Tartu 2, Laasi Vigala 9, Laasson Haapsalu 7, Laast Saksi 1, Laats Tall. 10, 15, „Ladu“ Lenke & Ko. Tall. 10, Lahe Tall. 1, 6, Laigo 9, Laimann Tall. 15, Laines S.-Jaani 12, Laipaik Kuressaare 14, Laks V.-Maarja 5, 8, Laks Valga 9, Laksberg Tartu 3, Laksberg Alliku 9, Landsberg Tall. 13, Lang Tall. 7, Lapp Tartu 13, Larens Laekvere 3, Laretei Tall. 9, Laretei Mõisaküla 8, 9, Larka Nõmme 7, 13, Lass Tall. 13, Lass Tapa 8, 10, Lattik Tall. 10, Laur Triigi 2, Laur Tall. 13, Lauri Koonga 11, Laurimann Tallinn 9, Lauristin Tallinn 13, 15, Lauter Tall. 8, Iedt Valga 2, 11, Leedo Tartu 8, Leesmann Lehtse 7, Leesment Mõisaküla 8, Leetsmann Tall. 11, Leibert Nõmme 6, 13, Lehtmann Tall. 14, Leik Voose 13, Leikmann Kuressaare 8, Leitmann Palamuse 15, Leikk Erra v. 9, Leilov Pärnu 11, Lember Loona p.-ag. 7, Lemet Kuressaare 1, 11, Lemming Aegna saar 10, Lego Narva 9, Leinbock Võru 14, Lengius Tartu 9, Leopas Tall. 8, Lepmann Tall. 4, Leppik Valga 1, 12, Lettermann Kreenholm 4, Liblik Simuna 13, Libek Narva 13, Liebenau Rakvere 2, Liebermann Tall. 8, 11, Liebus Antsla 8, Liidemann Tall. 13, L. Liiman Kalju 14, Jüri Liimann Kalju 13, Liin Nõmme 9, Liiv Tall. 14, Liiv Abruka 15, Liiv Kambja 9, Liiver Tall. 10, 11, kindr. Lill Tall. 7, 13, Lille Tall. 8, Lilles Sindi 15, Lillepea Narva 5, Lilienthal Tall. 11, Lilenthal Rapla 8, 11, Lilenthal Jõhvi 8, Limberg Väätsa 9, Lind Tall. 13, 15, Lind Torgu 4, 13, Lindmann Varbola 11, Lindok Vastse-Kuuste 2, 8, Lindsur Petseri 8, Linholm Tall. 10, 11, Linna III laste päevakodu Tall. 13, Lints Viljandi 8,

Lipinski Tall. 8, 14, Lipmeister Petseri 15, Lippert Valga 7, K. Lips Piliistvere 13, P. Lips Piliistvere 5, Lipsmäe Tall. 1, 3, Lohk Tähtvere 8, Lohk Männiku 9, Lohk Tall. 11, Lohu Viljandi 6, Loikant Pääsküla 13, Loit Tuhalane 11, Lokk Tartu 6, Lokna Kuressaare 7, Lomp Rõngu 11, Loomann Klooga 2, Loorits Tall. 13, Loorius Koeru 3, Lossmann Tartu 8, Lotskat Tall. 8, 10, Lott Võhma 8, Lubasoo Tall. 14, Luber Tall. 8, Lubi Valga 11, Ludolf Pärnu 11, Luik Tall. 15, 15, Luisk Põltsamaa 13, Luik Kõo 8, Lukk Tall. 8, 12, Lukk Tartu 6, Luks Tall. 13, Luppe Tall. 8, Luppe Viljandi 9, Lust Narva 13, Luts Viljandi 2, Luukas Tammiste 14, Luuman Tall. 9, Läte Narva 10, 11, Lääts Valga 6, Lääts Lauküla 13, Lõbu Tall. 14, Lõhmus Tall. 8, 15, Lõhmus Pihtla 8, Lõo Lepassaare 10, Lõokene Tall. 13, Lüisa Tartu 2, Lüsi Rakke 2, 15.

Maas Tall. 5, P. Maasik Tudul. 11, S. Maasik Tudul. 9, Maasik Oonurme 11, Maddi Tall. 2, 5, 14, Madisson Alliku 8, 13, Madisson Tori 10, kpt. Madisson Tall. 13, E. Madisson Tall. 8, Mahoni Tall. 12, Mantof Vihterpalu 8, Margus Tall. 9, Margus Rakv. 12, Margus Palupera 8, Margusson Tall. 7, 8, Mark Järva-Jaani 8, Markson Pärnu 8, 15, Markus Varbla 13, Mars Tall. 8, Martinov Võrus 1, Martinson Ranna 1, A. Martinson Tart. 15, Martinson Paadrema 9, R. Martinson Tartu 11, Martna 14, Masul Krahi 10, Mathiesen Keila 10, 14, Matkovsky Tartu 15, Matteus Võru 8, 13, Matteus Nõmme 2, 2, 3, 3, 4, 4, 7, 7, 7, 7, 8, 8, 8, 8, 9, 10, 11, 11, 11; 13; 15; 15, Meer Tall. 8, Meerits Saare-Võhma 8, Meiel Pärnu 13, Meybaum Võsu 13, Meindek Lelle 11, Meinvald Tall. 14, Meite Tall. 3, 14, Melles Tall. 8, Melsas Tall. 8, Melsas Nõmme 9, Melts Võru 10, Meos Rakv. 4, Meresma, Lelle 10, Meri Viipuri 8, Mets Tõrva 14, Mets Paide 2, 8, Metsamärt Puiatu 5, Metsapa Tall. 2, Metsis Triigi 11, Metting Tall. 5, Michelson Tartu 13, Michelson Narva 7, 13, Michelson Viljandi 2, Mickvitz Tall. 11, Mihkael Kahala 13, Miido s. 1. „Mardus“ 7, Miil Koonga 6, 8, Miil Pärnu 6, Miilberg Mõisaküla 7, Mikenberg Tall. 15, Mikita Rakv. 11, Mikita Tall. 8, Mikk Kohila 13, Mikkal Petseri 8, Mikkelsaar Tartu 9, 11, Mikolai Kärevere 7, Miksar Viljandi 8, Miller Tõrva 11, 11, Milles Võru 11, Millermann Rae 9, Mirjam Tall. 6, Mirka Väana 15, Mitt Nõmme 8, 8, 8, 14, Moks Tartu 8, 11, 15, Moos Pärnu 6, Mossa Võru 13, Muhk Valga 8, Muldau Tall. 11, Mullas Tall. 6, 13, Mumme Pärnu 9, Mumme Viljandi 8, Muni Nõmme 8, Murrik Halliste 12, Muska 15, Must Põltsamaa 8, Must Võhma 3, Mustapeade Klubi Tall. 6, Mustikas Valga 10, Mäddasson Valga 8, Mäeots Keava 8, Mäerits Tall. 15, Mäger Kunda 8, Mäger Leebiku 11, Mägi Tall. 13, Mägi Võru 9, Mägi Tartu 4, Mänd Taebala 9, Mänd Tall. 7, Männik Rakv. 13, Männik Tall. 5, Männik Vihula 14, Mätlik Tartu 13, Mätlik S.-Kõpu 7, Määrits Tall. 6, Määrits Tartu 6, Mõisnik Järvakandi 11, Mõistlik Valga 7, Mõttus Narva 8, Mõlder Koikküla 13, Mõlder Torgu 14, Möllmann Tall. 7, 9, 9, Mühlbach Narva 11, Mühlbach Loksa 8, Mühlbach Tall. 1, 8, Mühlberg Lagedi 2, 8, Müllerstein Narva 8, R. Määr Tall. 9, Mardi Pärnu 13.

Naaber Petseri 13, Napsep Saadjärve 1, Narva garn. ohv. naiskubi juhat. Narva 11, Nauman Tall. 8, 12, Neeme Kose 7, Neggo Kuressaare 8, Nehring Kavastu 3, 13, Nellis Pärnu 6, 13, Neps Lohu 9, Nestor Narva 8, Neudorf Ambla 2, Neufeldt Saku 8, Neumann Narva 13, Neumann Valga 13, Nevostrujev Kallivere 9, Nibaver Tartu 8, Nigols Tall. 3, 5, 13, 14, Nigols Järva-Kahala 13, Nihtig Tall. 15, Niilo Haapsalu 9, Niilus Võrusoo 11, Niiman Jäneda 6, Niinberg Keila 14, Nikitin Narva 4, 5, 11, 13, Nikker Voltveti 2, Nikopensus Kiidjärve 11, Nirk Tall. 6, Noor Petseri 15, Noorhani Lasva 9, Noormägi Narva 11, 11, Norrmann Tall. 8, Noss Rannamõisa 4, 8, Nugis Nõmme 5, 10, 13, 13, Nugiseks Kolu 10, 11, Nuimägi Tall. 3, Nurk Klooga 4, Nurk Penuja 8, Nurk Rakv. 14, Nuudi Hiiu-Kärdla 3, Nuut, Tall. 3, Nuuter Tall. 7, 11, 15, Näks Tõrva 11, Näpp Varangu 13, Nõmm Tartu 11, 13, Nõmm Tall. 11, Nõu Tall. 12.

Oettingen Penuja 1, Ohav Adavere 11, Oit Nõmme 8, 13, Oja Tall. 2, 6, 6, 9, 10, 11, 14, 15, Ojasson Petseri 6, 15, Oibock Kuimetsa 6, Omann Tall. 5, Omann Vormsi 8, Oper Tall. 4, 13, Oppi Tall. 8, Oras Tartu 15, Orav Urissaare 2, Orb Torgu 13, Orgo Tall. 11, 11, Orloff Kallaste 4, Orro Soppa 2, Ortilich Järva-Jaani 8, Oskav Tapiku 7, Ots Tall. 9, Otsep Tall. 9, Otter Pala 9, Otti Tartu 9, Ottoson Tall. 3.

Vabadussõja Mälestamise Komitee suurloterii piletillevitajaile.

V. M. Komitee suurloterii lõpploosimine, milles peavõiduks Eestis esmakordselt 2 miljonit senti, on juba 2. aprillil s. a.

Seega on viimane aeg asuda kõige energilisemalt ja intensiivsemalt piletitte realiseerimisele.

Müüge teie käes olevad piletid kõik viimseini oma tutvusringkonnas või omandage neid ise võimalikult suuremal arvul ja saatke vastav rahasumma V. M. Komiteele, Tallinn, Vene t. 1. Sellega aitate kaasa loterii lõpploosimise teostamisele.

Teie kõikide lahkest ja tänuväärsest kaastööst oleneb täiel määral loterii hea kordaminek ja ühenduses sellega ka Vabadussõja monumenti püstitamine, milleks meid kõiki kohustab Vabadussõja ja temas langedud kangelaste mälestuse jäädvustamine.

Vabadussõja Mälestamise
Komitee Loteriitoimkond.

Paarmann Tall. 11, Pabstel Tall. 3, 8, Pader Valga 15, Paide Põlva 13, Paise Velise 10, Pajomägi Tall. 8, A. Paju Nõmme 11, E. Paju Viljandi 1, Pajusson Narva 8, Pakkal Mõisaküla 3, Palgi Tartu 13, Palk Kuressaare 1, Palkmann Võru 9, 13, Pallop Rakv. 11, Palm Tall. 8, 11, 13, 15, Palm Türi 9, Palmann Rakv. 1, Palmberg Tall. 9, Palmkron Tall. 8, Parikas Tall. 11, 13, Parts Tartu 8, 11, Parts Pärnu 5, Paukas Adavere 8, Paulson Tall. 6, 11, Pauska Rakv. 1, Paust Nõmme 12, Pavar Valga 8, Pedius Tartu 6, 11, Pedra Jõhvi 14, Pedriks Rakv. 6, 8, Peerman Rapla 13, Peet Keila 13, Peets Laekvere 13, Peet Tall. 13, Peil Narva 9, Peitel Tartu 14, Pelapson Tall. 11, Peltser Mõniste 11, Penter Lasila 6, Perlus Tarvastu 6, 7, Permanson Alavere 8, Perner Paide 8, Persitsky Tall. 8, 13, Pertil Valga 14, E. Peterson Valga 11, J. Peterson Tarvastu 8, J. Peterson Tall. 8, J. Peterson Pärnu 8, Peterson Mustla-Nõmme 8, 8, 11, 13, P. Peterson Nõmme 8, Philips Soontaga 8, 11, M. Pflug Rakv. 11, S. Pflug Tartu 8, Piepenberg Tall. 9, Pihl Kaali 1, Pihlak Kuressaare 6, Pihlak Rapla 8, Pihlakas Tall. 13, Pihlberg Koeru 14, Piir Tall. 14, Pikat Jõgeva 6, Pikk Saru 6, Pikkat Tartu 13, Pikner Tall. 12, Pihl Jõgeva 7, Pihlam Antsla 13, Pille Türi 10, Pilli-Terras Tall. 4, Pillov Jõhvi 3, 3, 5, 6, 8, 8, 8, 9, 9, 10, 10, 10, 11, 13, 13, 14, 15, 15, Pius Värska 7, Plado Kioma 14, Plaks Tall. 2, Pless Väimela 10, Ploom Tõrva 4, Ploom Võru 8, 13, Ploompuu Tall. 3, Pook, Keeni 1, 2, Polmann Rakv. 15, A. Poltan Rakv. 8, E. Poltan Rakv. 7, K. Poltan Rakv. 8, L. Poltan Rakv. 14, Pomerants Alavere 12, Pomm Avinurme 8, Pooge Laatre 3, Poola Kärda 13, Porgasaar Puurmanni 13, Potisepp Tall. 13, Poska Tammistu 8, Potter Viljandi 15, Praggi Võru 13, Pragi Ahja 9, Pranstibel Tall. 8, Preeks Kuressaare 8, Preis Tall. 6, Prii Türi 15, Priimets Tall. 13, Priimägi Petseri 6, Prinken Tall. 7, Printsman Kõl.-Nõmme 8, Prits Rutikvere 9, Prooben Anna 15, Prosa Pikasilla 2, Pruul Otepää 8, K.-M. Puhk & Pojad Tall. 9, 11, Puidak Nõmme 7, Pukk Tartu 9, Pukung Tartu kohviserviis. Puksmann Tall. 9, 9, Pulk Kärstna 6, 11, Pull Nõmme 5, 9, Pullerits Lüllemäe 3, Pulst Tall. 12, 13, Pung Tall. 15, Puu Oru 2, Puunik Rapla 15, Puurin Petseri 8, Puusepp Elva 15, Puusepp Narva 6, Pähn Võru 8, Pällo Narva 8, Pärin Kukruse 9, Pärn Pärnu 9, Pärn Tall. 9, Pärni Suuropi 8, Pärni Tori 8, Pärnu l. tütarl. gümn. Pärnu 8, Päss Tall. 9, Pöder Saastna 14, Pöder Kuressaare 12, Pöld Tall. 5, 10, Põrk Viljandi 6.

Raam Kunda 8, 9, Raamann Tall. 4, Raamat Kreenholmi 15, Raig Petseri 11, Raik Jõhvi 8, Rander Virtsu 8, 9, Ramm Nõmme 11, 14, Ranna Tall. 13, 13, Raud Hageri 10, Raudberg Röpina 14, Raudsepp Kose 7, Raudna Narva 11, Raudsepp Tartu 10, J. Raudsepp Kose 8, Raudsepp Rõuge 15, Raudsepp-Rudson Tall. 4, Raudsepp Tall. 11, Raudsepp Narva 1, Raudson Röpina 14, Rautsman 13, Rass Tall. 8, Rassmann Tall. 13, 15, Ratas Viljandi 8, Rattas Tall. 5, Ratasepp Piliistvere 10, Ratsunas Raasiku 9, Rebane Viljandi 8, Rebane Petseri 14, Rebane Lehtse 13, Rebane Laatre 15, Reemann Vigala 11, Rego Viru-Maidla 8, Rehmann Nõmme 8, Rei Uuemõisa 13, Reiber Silla 6, Reier Kolga-Jaani 9, Reier Narva 15, Reiljan Tall. 10, Reim Tall. 8, 15, Reimann S.-Jaani 8, Reiman Tartu 10, 15, Reinmann Nabala 13, Reinmann Petseri 1, 10, 11, Reinberg Haapsalu 8, 13, Reinberg Jõgeva 7, Reinhardt Kiidjärve 13, Reinhardt Tartu 9, Reinok Koigi 12, Reintam Nõmme 14, Reinvald Tall. 8, 12, Reitan Tartu 9, Rikken Rakv. 1, Remma Rakv. 4, 8, Rimmelt Tall. 7, Rennel Valga 8, Riiber Tall. 13, Riimann Piirsalu 9, Riis Riisaküla 12, Ring Tall. 8, Ritsberg Tall. 13, Roht Nõmme 13, Romanovsky Tall. 14, Romberg Albu 8, Romberg Tall. 12, Romot Narva 10, Rooma Vägeva 15, Rooma Petseri 2, Roos Tall. 13, Roos Talli 8, 12, Roos Tartu 13, Rooseniit Tall. 6, Roosiorg Tartu 8, Roosing Tall. 7, Roosmann Tall. 10, Roots Viljandi 8, Rootsi Tartu 3, Rosenberg Kohtla-Järve 13, Rosenfeldt Tall. 11, Rosenstock Tall. 14, 14, Rossmann Viljandi 10, Rouchardt Narva 6, Rubel Tall. 1, 6, Rubin Paadremaa 10, Rubli Rutikvere 13, Ruhvi V.-Maarja 13, Rull Laura 4, Rullinkov Tartu 14, Rungi Anna 7, Rungi Valga 11, Ruts Pärnu 13, Ruubel Tall. 13, Ruul Riiselja 12, Räävel Venevere 11, Räisa Tartu 5, Räss Tartu 8, 8, Rätsepp Tall. 15, Rõikmann Tartu 8, Rõmmer Tall. 8, Rõõmusaar Tall. 4, 8, Rümmel Tarvastu 7, Rüütel Harku 6, Rüütel Tall. 13, 13.

Saaberg Kolga Leesi 11, Saade Kabala 11, 13, Saaga Tall. 13, Saagim Mõisaküla 11, Saalvelt Tall. 14, Saaman Tapa 13, Saar Aruküla 4, Saar Sillamäe 8, Saar Valga 14, Saar Kolu 3, Saar õisumõisa 14, Saar Torgu 11, Saar Lepassaare 8, Saare karing. ütl. Kuressaare 8, 8, 8, 15, Saarevet Tall. 4, 15, Saarlem Tall. 8, 11, Saavason Võru 9, Saaver Aseri 7, Sabbe Kaagjärve 9, Sabolotny Iisaku 9, Sadde

Tartu 4, 15, Saks Narva 10, Saksakülm Tall. 11, Sakna Nõmme 15, Sala Tartu 8, Salloson Petseri 2, Salme Tall. 8, 15, Sallum Tall. 8, 8, 13, 15, Sallum Tartu 9, Samariitell Tall. 13, Samm Tall. 10, Samon Löve 11, Sandberg Tall. 6, 11, Sander Pärnu 8, Sander Erra 8, Sarapik Narva 14, Sasjan Sindi 12, Sark Tall. 9, Sarens Kadriina 10, Sarsen Viljandi 6, 7, 7, 12, 13, Sarv Sonda 14, Sauga Tall. 6, 9, Saul Abja 11, Savi Haabsaare 11, Saviin Kohila 8, Schiefer Vösu 9, Schilting Tall. 9, Schmidt Koeru 8, 8, Schneider Pääsküla 6, 7, Schröder Tartu 7, Schulting Paeküla 8, Schults Tall. 5, Seene Vihula 8, Seestrand Toila 11, Seler Tall. 13, Selge Nõmme 14, 15, Seletnikov Narva 4, Selling Tall. 2, Semvald Põltsamaa 11, Sepp Kuressaare 11, Sepp Tartu 11, Sepp Jõgeva 13, Sepp Tall. 8, 9, Sepp Talli 11, 12, 14, Sermat Võru 11, Sernov Tartu 8, Sidorov Kohila 11, Siig Tall. 8, Siilak Löve 7, Siim Nõmme 8, Siimann Tall. 15, Siimsen Metsamõisa 8, Siitmann Nõmme 9, Siivart Narva 3, Siikk Võru 9, Silber Nõmme 8, 12, Silber Tall. 15, Sild Viirtsjärve 15, Sild Narva 8, 11, Sild Piisi 9, Sild Tall. 5, 11, Sildnik Tartu 15, Sihvart Paide 13, Siivart Narva 14, Silla Pärnu 11, Sillam Tall. 10, Silvester Laeva 1, 10, Simon Raiküla 11, Simenson Tall. 8, Sinka Tori 11, Sink Voltveti 5, Sipelgas Haapsalu 7, 9, E. Sirk Pärnu ringreis Kesk- ja Lõuna-Euroopasse. Sirkel Tall. 15, Sirkel Tartu 8, Sirk Tall. 11, 12, Sirvi Väana 14, Sisask Järva-Jaani 11, Siska Võru 11, Skley Tall. 3, Smironin Tall. 1, 13, 15, Soeson Vastseliina 4, Soever Põlva 6, 13, Solberg Tall. 8, Sommer Pärnu 8, Sommer Tall. 14, Soo Valga 8, Soodla Kõnnu 15, Soonvald Tall. 3, 10, Soopan Tall. 8, 8, 15, Soosaar Võhma 6, Soots Veriora 13, Soova Tartu 15, Soõäär Abruka 4, Sossi Tall. 8, Spiegel Rakke 13, Springfeldt Pärnu 9, Spingberg Nõmme 9, Sprenk Kõo 10, Stackelberg Kuressaare 1, Stackelberg Märjamaa 11, Stackelberg Jõhvi 10, Stamberg Voore 11, Starapolskaja Kütteõli 13, Starrkopf Viimsi 9, Staub Tartu 11, Staub Tall. 14, Steinfeldt Sangaste 15, Steinfeldt Rapla 13, Steinfeldt Peningi 8, Steinmann Tall. 11, Stern Tall. 9, Stikermann Tall. 7, Stillverk Nõmme 9, Strandberg Tall. 5, Strus Pärnu 7, 7, 13, 15, Suit Võru 8, Suits Viljandi 11, Suitslep Ruila 7, Suuk Piliistvere 9, Suuk Nõmme 10, 11, H. Sulg Tall. 11, 14, Sulg Imavere 13, Sulg Narva 15, Sulger Risti 8, Sultson Pärnu 1, Sumberg Tall. 13, Sundja Umbusi 13, Sunduk Aksi 5, Supp Põltsamaa 8, Susi V.-Irboska 14, Suster Orajõe 8, Suurmann Rakv. 4, Suurmats Riisipere 8, 13, Säinas Tall. 11, Sakk Tall. 3, Säkke Kallivere 5, Sääsk Paide 2, Sõerd Jõhvi 8, Sõrmus Valga 8, Sõster Tartu 8, Sõster Tall. 15, Söödi Pärnu 14, Süld Valga 1, Sülk Veski 11.

Taat Tartu 8, Taavel Tartu 11, Taeker Narva 8, 14, Tafinov Tall. 8, Taitis Tall. 8, Talberg Narva 5, Tallenhof Haapsalu 8, Th. Tallmeister Tall. 8, L. Tallmeister Tall. 10, Talpsep Vasalemm 11, Tamarkin Tall. 11, 11, 13, Tambek Tall. 2, 11, Tamberg Tall. 8, Tamberg Aegviidu 14, Tamberg Otepää 7, Tamm Nõmme 14, Tamm Tõrremäel 11, Tamm Irboska 8, Tamm Narva 14, Tamm Rakvere 14, Tamm Petseri 7, Tamm Mustvee 12, Tamm Merev. õppekomp. 6, Joh. Tamm Tall. 8, 8, J. Tamm Tall. 13, H. Tamm Tall. 11, Tammann S. Kõpu 13, Tammekand Valga 8, 12, Tammes Võhma 1, Tamtik Paistu 7, Tamus Haapsalu 6, Tannebaum Pärnu 9, Tart Tall. 1, 13, Tarto Haapsalu 8, Tartoff Vodja 8, Tasane Põllula 13, Tasuja Narva 13, Tatsi Tall. 11, Tauts Tartu 11, Teetlov Rakvere 8, Teder Petseri 7, Tederson Haapsalu 9, Tederloo Tall. 8, 10, Tedre Tall. 11, Teiste Märjamaa 13, Telling Kohtla-Järve 7, Temusk Silla 15, Teng Kärda 6, Terno Tartu 10, R. Tepp Narva 8, V. Tepp Narva 7, Terno Narva 8, Terras Narva 10, Teslon Tall. 14, Thomson Koigi 13, Thomborg Sindi 10, Tiesenhausen Tall. 10, Tihane Mustvee 3, Tiido Tall. 15, Tiik Kuressaare 7, 8, Tiinas Kabala 10, Tiim Kalvi 15, Tiisfeldt Pärnu 2, 6, 7, 9, 9, 13, Tiismann Kunda 5, Tiisler Tall. 3, Tiits Mõniste 8, Tiits Velise 13, Tiits Rava 8, 13, Tiitso Rapla Päevapildi aparaat, Tiksamme Piliistvere 13, Tiik Tori 8, Till Nõmme 8, Tiilikas Tartu 1, Tilling Paide 9, Tima Mõisaküla 4, Timofejev Erra 9, Tipse Talli 10, Tisler Paldiski 7, Tischler Põltsamaa 13, Tisler Valina 13, Titov Harku 8, kol. Trakmann Tall. 13, Traks Rakke S, Traks Tall. 13, Tralla Tartu 8, Trautvach Tall. 9, Treial Päidla 11, Treier Võru 8, Treijar Laura 15, Treilmann Võru 9, Treljan Kohtla 4, Treu Haapsalu 9, Treufeldt Tall. 8, Treuhold Valga 11, Treuhold Kuressaare 8, Treumann Sillamäe 8, Trofimov Viljandi 11, Trump S.-Jaani 13, Truus Valga 17, Truusmann Kuksema 9, Truve Esna 10, Tafinov Tall. 1, Toha Tall. 6, Tohu Kohtla-Järve 15, Tohu Järva-Jaani 4, Toidu Tarvastu 10, Toim Järva-Jaani 13, Taitis Hargla 10, Tombach Elva 8, Tombach Tall. 9, 11, Tombak Nõmme 12, 14, Tomingas Kursi 11, Tomingo Tall. 11, Tomson Tall. 11, Tomson Mõisaküla 8, Tonna Pärnu 8, Toode Rõuge 5, Toodo Viljandi 9, Toomann Haabsaare 6, Toomväli Kuressaare 14, Toots Tall. 4, Tors Tarvastu 9, Toss Meeksi 11, Tseikar Ahja 13, Tschernjavskaia Viljandi 10, Tšernošev Ulla 13, Tšernõsen Jõhvi 11, Tujev Värska 8, Tuhker Tartu 13, Tusti Ambla 15, Tukk Viljandi 13, Turmann Tall. 15, Tuika Kalevi pat. 9, Tutt Imavere 7, Tuula Tartu 10, Täht Võru 8, Tärno Haapsalu 10, 13, H. Tõldsepp Võru 7, E. Tõldsepp Võru 8, Tõlpus Paide 11, Tõnisson Petseri 13, Tõnisson Valga 13, Tõnisson Rakvere 8, Tõnisson Kolu 10, Tünder Lauküla 8.

Uggur 11, Uibo Petseri 9, Uibo Vastse-Otepää 13, Uibo Võru 13, Uibo Valga 13, Uibo Tartu 10, Uibopuu Arula 6, Ulk Sürgavere 9, Ulm Tall. 12, Uudemann Tall. 8, Ungern-Sternbeck Rakv. 5, 8, Univer Valga 11, A. Unt Tall. 12, R. Unt Tall. 14, J. Unt Tall. 7, Jad. Unt Tall. 8, Unt Abja 8, 9, Uring Tall. 11, Uritam Tall. 8, 9, Ustal Võru 11, Ustritsov Pärnu 10, Utsal Tall. 8, Utt Tall. 10, Uuesson Märjamaa 4, Uukkivi Narva 6, Uus Merev. õppekomp. 15, Vaba Olustvere 9, Vaga Tall. 8, Vaagner Viljandi 11, 13, Vaher Viljandi 13, Vahter Tall. 4, 6, 8, 9, Vaino Sonada 1, 8, Vakker Tall. 2, 5, 9, 15, Vaksman Järvakandi 3, Valdek Tall. 15, Valdmann Narva 9, 15, Valdt Narva 1, Valk Kõo 6, Valk Urvaste 3, Valker Nõmme 4, 5, Valner Valga 9, Vals Tartu 6, Valtin Junru 8, Valtmann Prangli 11, Valv

Märjamaa 8, 13, Vana Kuvaste 13, Vara rej. konstaabel Vara 8, 9, Vara S.-Võhma 8, Vares Valga 1, Vares õisu-mõisa 10, Vares Pärnu 10, 14, Varik Palamuse 11, Varik Saare-Võhma 9, Vatter Tall. 5, 13, Vask Kohtla-Järve 13, Vassiljev Aseri 13, Vasiljev Elva 7, Vastfeld Kuressaare 11, Vassiljev Aseri 13, Vassiljev Elva 7, Vetka Tall. 13, Vee-Weber Tamsalu 11, Veber Nõmme 5, 8, Veber Tall. 13, Veber Tall. 13, Veedan Anna 8, 13, Veelman Kunda 7, Veelberg Tartu 13, Veek Massu 13, Veigelin Narva 9, Veidenman Rakv. 10, Veik Massu 13, Veidemann Saku 10, thal Odolemma 14, Veinberg Valga 13, Veldemann Saku 10, Velikych Rakv. 13, Veltmann Pärnu 8, Veltmann Vihterpalu 6, Veltmann Narva 12, Venčikov Otepää 8, Vendt V.-Maarja 6, Venikov Kulje 9, Ventel Kärü 9, 11, Ventser Tallinn 8, 14, Venikov Kulje 9, Ventel Kärü 9, 11, Verzinsky Tal-Veromann Karuse 13, Vertmann Paide 7, Verzinsky Tal-Veski Tall. 13, Veske Võru 4, Veske Viljandi 11, Veski Järve 13, Veski Kõrgessaare 2, Veskus Vohnja 8, Vestren-Doll Viljandi 10, Vieckman Järva-Madise 14, 5. srtv. Viig. majandus Ülem Viljandi 12, Viidermann Tallinn 13, Viid-fesfeld Tall. 8, Viikholm Kunda 2, 10, Vilberg Kaiu 13, vilip Tartu 8, 8, Vilhelmsen Tartu 13, Vilms Põltsamaa 14, Viljo Nabala 15, 15, Vinnal Viljandi 13, Vinterfeldt Viljandi raadioaparaat, Vilpsar Tallinn 9, Virgo Naissaar 15, Virk Narva 10, Vister Taagepera 13, Vodja Petseri 8, Voiberg Rakv. 13, Volkov Narva 8, 9, Vomm Penuja 8, Vorobjev Tall. 10, Vuks Riisipera 6, Vaht Narva 13, 15, Vutt Paeküla 8, 8, Vuuk Sõmeru 11, Vähi Lüllemäe 7, Välbe Kreenholmi 10, Väli Värska 13, Väljaots Tall. 6, 8, Vällik Harku 11, 12, Värbu Tall. 13, Võrmann Rakke 11, Vötting Haapsalu 9, Vürmer Järva-Kabala 4.

Zemšuzin Kanepi 7, Zernik Võru 8, 13, Zimmermann Nõmme 12, Zimmermann Tall. 15, Zipri Tall. 12, 13, Zirna Tartu 13.

Ärman Tall. 5, Öim Valga 7, Öun Tall. 8, Öunmann Tall. 15, Öunmann Kilti 13, Öunmann Tudulinna 14, Öunmann Pedja 11, 12, Öunapuu Tall. 10, 13, Üpraus Keila 15, Üring Tall. 8.

Preemiad antakse välja kahe kuu jooksul Vabadussõja Mälestamise Komitee loterii büroost Tallinn, Vene 1—15, igal äripäeval kella 9—16. Kui võitja saadab saatekulu ette (võib ka postmarkides), saadetakse preemiad postiga välja.

Saatekulu on: kuld- ja hõbeasjadelt 25 senti; nahkasjadelt — 10 senti, albumitelt ja raamatutelt — 6 senti.

Grammofoniplate postiga välja ei saadeta, sest Komitee ei saa vastutada nende tervelt päralejõudmise eest. Selle asemel võib väljaspool Tallinnat asuv preemia saaja soovikorral valida nimekirjas tähendatud nr. 8 või 9.

Preemiate väljaandmine algab 20. märtsil s. a ja lõpeb 20 mail s. a.

Vabadussõja Mälestamise
Komitee Loteriitoimkond.

Väljavõtteid kpt. A. Iruve päevaraamatust.

(Algus 8. leheküljel.)

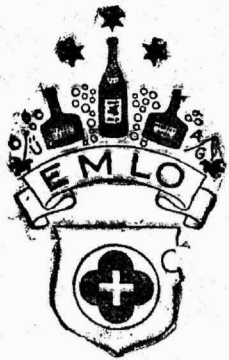
27. XII. 1918.

Õösel sain hilja, umbes kell 3 magama. Sai otsuseks tehtud hommikul vara välja sõita. Käskisin k. 1/27 valmis olla. Käsk oli täidetud, ainult majanduse jaoskond pidas meid pruukostiga 1/2 tundi.

Lehtses olid mõned korraldused ja mina sõitsin oma rongiga Tapa poole välja. Samanimelise mõisa kohal (ka Toisi mõisa kohal) jätsin rongi seisma ja läkitasin lipnik Raudsepa juhatusel 30-mehelise luurajate salga Parro, Jootna, Kurro ja Marienthali sihis. Teise 10-mehelise salga saatsin paremale poole — Toisi ja Lehtse mõisadesse, et pidada seda külge silmas. Oli nõu pommitada ka Tapat, aga ilm läks nii uduseks, et ei näinud midagi eemale. Luurajad läksid k. 10 ja tulid tagasi k. 16. Punased olla eilsetel kohtadel, ainult Marinthali näinud nad 3 meest, kellel korda läinud ära jooksta. K. 13.30 sõitsime vahionni nr. 114 ette, et Tapale tuld anda, aga udu oli nõnda paks, et ainult umbes oleks võinud lasta. Seepärast andis Sabolotnõi ainult 2 pauku suurtüki proovimiseks ja jäime vaiki. Ometi oli sellest küll, et Vene enamlaste patareid tuld välja kutsuda. Tuli jälle tagasi tõmmata onni nr. 112 taha ja siis veel enam tagasi, et pääseda tule alt välja. Kui luurajad rongile kogusid, sõitsin Lehtse jaama. Raudsepa tegevusega olen väga rahul, aga al.-leitn. L. kohta kuulsin, et see jooksu pistnud, kui laskmist kuulnud, ja ta ei tulnudki teistega ühes, tuli aga alles siis, kui rong oli jaamas tükk aega seisnud. Esiteks mõtlesin teda rongist kohe minema kihutada, kuid ta nägi välja nii hale, ja kui teised tema ümber naersid, ei osanud kurjakski saada, et paha kadus. Meie mehed tõid ka ühe sõduri ühes, kes õelnud, et ta 24-dal polgust maha jäänud ja neid luurajaid punasteks pidades, tulnud neile õige lahkest vastu ja rääkis, et tema meelega maha oli jäänud, sest ta enam sõdida ei taha, ja et ta nende peale kunagi pole lasknud. Tuli nimetada sõjakohus. See otsustas, et siin ülejooksiku ja äraandjaga tegemist on, keda kohe maha lasta tuleb. See otsus viidi ka täide.

Oberst Reek ootas meid jaamas. Pidasime sõjanõu homse peale: peame Tapa ära võtma ja punaste patareid kätte saama, kui mitte tervet, siis vähemalt lähemaid suurtükke. Osa võtavad kõik soomusrongid, 6 suurtükki ja ka 5-nda polgu osad. Signaalid suurtükkitule avamiseks, keelmiseks jne. rakettide abil. K. 10 õhtul sõitsin Aegviidu jaama vett saama, kus ka ühe katkise vedru asemele raud vaguni alla pandi. Teel sõitis vedur nõnda ruttu, et kartma pani, võib olla langetada mõni vagun hoopis ära.

**Likööri- ja
napsivabrik**

„EMLO“

**Kõrges headuses
konjakid,
liköörid,
napsid.**

**TALLINN,
PIKK 17
TEL. 431-08**

**Saadaval igas veinikaupfuses ja restoraanis
Eestis.**

Tallinna Linnapank

Tallinnas, S. Karja tän. 7.
Telegr. aadr.: „Linnapank“.

Direktor J. L. JÜRGENS 443-40

„ P. KURVITS 427-19

„ T. LOIK 448-39

Operatsioonisaal ja raamatupidamise osakond 426-75

Toimetab kõiki pangaooperatsioone
sise- ja välismaal.

Võtab kaupu oma aitadesse hoiule
ja annab nende vastu laenusid.

E. GÜNTHER

Rohu- & värvikauba suurladu

TALLINN, TARTU ja VILJANDI

VINEERPLAADID

ehituste otstarbeks

M Ö Ö B E L

A-S. A. M. LUTHER

Vana Posti 9. Telefon 446-16.

EESTI PUNASE RISTI

NIGULISTE 12. TELEFON 431-60.

POLIKLIINIK

Vastuvõtt homm. kella
10 — 14 ja 5 — 1/28 õht.
kõigil erialadel.

Tasu esimese viisidi eest
60 senti, korduvate visiitide
eest 30 senti.

**MASSERIMISE
ASUTIS**

Telefon 429-67.

Avatud kella 8 — 19.

Käsi- ja elektri massazi dia-
thermia, neljaraku vann,

Haapsalu tervismuda kombi-
neerit. elektri raviga, tervis-
võimlemine.

KÕRGUSTIK PÄIKE.

**NOORTE PUNASE RISTI
NAHATÖÖKODA**

TELEFON 432-73.

Valmistatakse ja saadaval laos
eestipäraseid ja moodsaid kunsti-
maitselisi nahktöid: albumeid,
kirjamappe, karpe, käekotte jne.
Eriti soodsad kingitusteks
ja mälestuse esemeiks
erisoovide kohaselt.

Tellimised täidetakse kiirelt.

Nõudke tuntud headuses

R. KLAUSSON'I

monpasjee- ja shokolaad-

**kompvekke
shokolaadi
biskviiti**

Müügil üle maa kõikides koloniaalkauplustes.

Vabrik asub

Tallinnas, Jahu t. 5. Tel. 441-15.

Tarvitage

V. DEMIN'i

konservitööstuse saadusi.

K-m. V. V. DEMIN

Joachm Cristn Koch

asutatud 1747

Auto-osakond

Moodsate masinatega varustatud
auto parandustöökoda

Vene tän. 14.

Järgmiste firmade esitus:

Rolls Royce Ltd.
Morris Motor Ltd.

Mootorrattad:
Firma B. M. W.

Osaühisus

Raf. Haarla

Kirjaümbriku- ja paberi-
ümbertöötamise tehas

Tallinnas, Tina 9. Telefon 302-56

Valmistab ja müüb igasuguseid

**kirjaümbrikke,
postpabereid,
kirjaplokke,
kreppaberit**

ja teisi paberkaupu tuntud headuses märgiga

Kuldauraha Pariisi näitusel.

Kuldauraha Pariisi näitusel.

Piiritusepuhastusevabrikute o.-ü. (Rosen ja Ko.)

„Tallinna

Viinavabrik“

ühes parfümeeria ja kosmeetika osakonnaga.

Tallinn, Mere pst. 15.

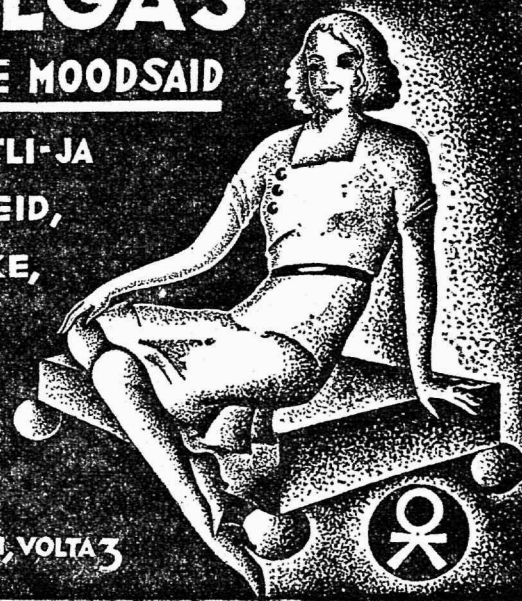
Kõnetraat 304-26.

O. KILGAS A/S

VALMISTAME MOODSAID

KLEIDI, MANTLI- JA
VOODRIRIIDEID,
SUKKI, SOKKE,
PITSE,
PAELU,
TRIKOOD
JNE. JNE.

VABRIK: TALLINN, VOLTA 3

Käsmu Laevaomanikud.

Korrespondent reeder kapten Oskar Tiedemann.

Kaubavedu oma aurikute, mootorlaevade ja purjekatega Eesti, Soome, Taani jne. sadamate vahel.
Uus tän. 3-2, Tallinn. Telegr.: „Meromees“. Telefonid 450-82, 450-56.

AKTSIASELTS

„Selekt“

TALLINNAS

Väike Karja 1. Tel. 466-98.
Ladu: Kunderi 15. Tel. 306-17.

Ostab ja müüb
kõiksuguseid
**toores- ja
metsloomahaku.**

Põhikirjad

Aruanded

Müürilehed

Laululehed

Liikme-, kihla- ja
nimekaardid

Arveplangid

ja kõik muud
trükitööd

Kõiki seda saate
Teie parajate hinda-
dega korralikus val-
mistuses suusõna-
lisel, telefonilisel ja
kirjalikul tellimisel

Aktsiaselts

Ühiselu trükikojal

Tallinnas, Pikk uul. 42

Telefon 442-04

**Täielikum
nahaladu**

H. Kraack & Ko.

S. Roosikrantsi 15.

Kõiksugused kodumaa ja
välismaa pealishad:
shevroom, kroom, muster-
nahk j. n. e.

Oma vabriku lakknahk „OLYMPIA“,
eht mao- ja sisalikkude nahad
igas värvis.